

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AV FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 20 AUGUSTI 1922.

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTOR:
EBBA THEORIN.

DE KUNGLIGA PÅ SOLLIDEN

Medlemmar av den kungliga familjen, samlade på Solliden på drottningens 60-årsdag. Stående från vänster: prins Sigvard, prins Wilhelm med sin son, prins Lennart, prins Gustaf Adolf, prinsessan Märtha, prins Eugen, prinsessan Astrid och kronprinsen. Sittande från vänster: drottningen, prins Bertil, prinsessan Ingrid, konungen med kronprinsens yngste, prins Carl-Johan i sitt knä, samt på marken hertigparets av Västergötland son, prins Carl. Foto W. Lamm.

EN FLICKPENSION I STOCKHOLM

FÖR FEMTIO ÅR SEDAN. FÖR IDUN AV GURLI LINDER

VII. HAMMARSTEDTSKA SKOLAN I BRUNKEBERGS HOTELL.

2.
VAR SÅLUNDA DET Hammarstedtska hemmet ett ovanligt organiserat hem, så kan man säga, att också den Hammarstedtska skolan just av samma anledning var en ovanlig skola. I det fallet var den ju olik alla de andra flickpensionerna, att dess föresändarinna, allt under det hon skötte sin pedagogiska och husmoderliga gärning, födde sex barn till världen. Man frågar sig givetvis hur det var möjligt för fru Hammarstedt att fylla denna dubbla uppgift som mor och skolmamma. Svaret upptar naturligtvis i främsta rummet en lycklig förening av åtskilliga stora och goda egenskaper hos henne själv. Men därnäst tillkommer en icke ringa del av äran »Lotta», representant för ett nu så gott som utdött släkte: den uppoffrande, hängivna barnjungfrun. Lotta Wallin var under fru Hammarstedts guvernantstid på Frövi ett litet statarbarn, som brukade komma med bär till överstens. Fru Hammarstedt fäste sig vid hennes vakna intelligens och erbjöd sig att lära henne skriva. Så kom Lotta upp på lektionsrummet och fick under det hon satt med sin skrivbok åhöra undervisningen. När fru Hammarstedt så fick sitt första barn skrev hon efter Lotta, som då var fjorton år. Hon stannade i Brunkebergs hotell dubbelt så länge och tog efter vartannat hand om sex flickebarn.

Gamla elever från ungefär de första femton åren bevara i livligt minne fru Hammarstedts faktotum inom den husliga administrationen, »betjänten», som efter vartannat lydte namnen Österberg, Johanson och Hybinette. Utom de husjungfrusyslor han skötte, såsom lampfyllning, dukning, servering, ålåg det honom att på söndagskväl'arna avhämta de helpensionärer, som inte blevo hemföljda från de familjer de gästade. Att överhuvud taget låta de henne anförtrodda unga flickorna visa sig ensamma på gatorna, än mindre så sent som klockan tio på kvällen, den strängt fasthållna hemkomsttiden, skulle aldrig ha fallit fru Hammarstedt in under dessa skolans första tider. — Det fanns en annan flickpension i Stockholm, nämligen Kungliga Operans, belägen två trappor upp i Operahuset, där de blivande sångerskorna redan som barn togos om hand och skolades. En av dess elever, fru Elma Billing, född Ström, som på sin tid var en av Operans mest uppburna sän-

T. v.: Ett tidstypiskt porträtt från 1864 av Nini, Märtha och Ester Hammarstedt. — T. h.: Samma små flickor, återgivna i en penn-teckning av Maria Röhl.

gerskor och vid Jenny Linds bortresa fick överta alla hennes roller, brukade berätta att hon en gång lovat Jenny Lind, som bodde i en av Skeppsbrogränderna, att fläta »axflätor» på henne en eftermiddag som hon skulle sjunga i de La Croix salong. Efter mycken tvekan gav föreståndarinnan Elma lov att gå, men hon erhöll sträng tillsägelse att gå fort och ej se vare sig åt höger eller vänster, i synnerhet när hon passerade den farliga Norrbro. Hem skulle Jenny Lind föra henne, när hon åkte till konserten. — Allt nog, betjänten hos fru Hammarstedt hämtade helpensionärerna och henne själv också naturligtvis när hon var borta. Traditionen har bevarat en historia om en flicka, som hette Anna Göthlin, och betjänten Österberg. När de en söndagskväll passerade Berns salong, frågade Österberg, om det ej skulle konvenera fröken att gå in och dricka ett litet glas. »Fem steg bakom, Österberg!» lär ha varit Anna Göthlins enda

ligen och ser hur allting går till från morgon till kväll.» Det var i Minnesota Lotta fick sitt hem och hon trivdes bra. »Många svenskar bo här», berättar hon, »men nästan bara smålänningar, råa och giriga. Amerikanska folket deremot hafva mycket bildning och äro mycket sediga och egenlyttiga och trefliga att umgås med, jag är heldre ibland dem än ibland svenskarne. En liten ordentlig svensk kyrka hafva vi och en ganska god svensk prest och ordentlig nattvardsgång, så i den vägen saknas nästan ingenting».

Det gick mycket bra för Holmbergs — Johanson hade ändrat namn — i Amerika. En av döttrarna är t. ex. gift med en universitetsprofessor. När Lotta vid 70 år blev änka, reste hon hem på besök till gamla Sverige. Och det blev förstas en storartad glädje å ömse håll, då hon en vacker dag som fin gammal fru kom tillbaka till sina »kära gamla barn».

Helpensionärerna hade naturligtvis stor glädje av småttingarna, och alla voro som medlemmar av samma familj. Adjunkten Hammarstedts besök voro för alla efterlängade glädjedagar. Han skrev vers till de egnas, lärarinnornas, elevernas och vännernas bemärkelsedagar; han samlade ungdomen omkring sig och läste högt och vann allas hjärtan med sin varma innerlighet, sin glada livlighet och sin humor. Och dock fanns där alltid, och väl mest för honom skilsmässans bitterhet och under frånvaron längtan efter hustru och barn. I en liten dikt: Vid ett avsked, till dottern Märtha, när hon var fyra år, skriver han: Du vill följa Pappa hem, du säger, Och små armar kring hans hals du slår,

Och du vet ej, att han hem ej äger, Att han dig ej föra med sig får.

Rosersberg, fru Hammarstedts barndomshem.

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4 | Expeditionen: kl. 9—5
Riks 1646. At. Norr 9803 | Riks 1646. At. Norr 6147
Red. Högman: kl. 11—1 | Annonskont.: kl. 9—5
Riks 8660. At. Norr 402 | Riks 1646. At. Norr 6147

Iduns prenumerationspris 1922:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 15:—	Helt år Kr. 19: 50
Halvt år " 8:—	Halvt år " 10:—
Kvartal " 4: 25	Kvartal " 5: 25
Månad " 1: 50	Månad " 2:—

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text. 40	Utländska annonser:
öre å textsida. Beständ	45 öre efter text., 50 öre
pl. 20 % förh. Led. pl. å	textsida, 20 % förh.
o. Plattsökande 25 öre.	för särsk. begärd plats.

ETT TIDSTECKEN.

EN NOVELL OM ETT TIDSLYTE.

Av RUTH HELLSTRÖM.

Vila dig en stund invid mitt hjärta,
Medan jag från ögat kysser bort
Dina tårar och med dem din smärta.
Gudi lov, att barnasorg är kort!

Se, nu klarnar det, nu ler du åter,
Ställ dig här på Pappas högra fot,
Låt ej någon märka att du gråter.
Se så där, stå sorgerna emot.

Och långt fram i tiden i en födelsedagsdikt till fru Hammarstedt, där han ger en beskrivning av hennes liv, indelat i lustrer, lyda ett par strofer så:

Det sjätte lustrum kom, och jag fick ringen,
Det sjunde kom, och det blev bröllop av,
Men om den närmsta tiden sen må ingen
För mycket spörja. Gud dock bistånd gav
Att tåligt hårda ut i bistra tider
Och tacka honom för hans hjälp omsider.

Så kom det barn i huset, långa raden,
I trenne lustrer, aldrig modet svek
För min Fredrique; — I vänner ofta haden
Ett prov utav en karaktär, ej vek,
Som kunde mycket uti tystnad bära
Som ej var lätt, och det är hennes ära.

Ett litet bevarat brev ger slutligen en god föreställning om hur familjeintressen dryftades makarna emellan, och även om hur samvetsgrannt man på den tiden iakttog de kyrkliga formerna. Det är skrivet strax efter tredje dotterns födelse.

Goda Fredrique!

Så får jag då åter se dina kära bref med den vackra handstilen, tack! Mätte helse och krafter fortfarande tilltaga!

Som Dr Fjellstedt så kort tid kommer att blifva i Stockholm torde det vara bäst, att du vidtalar Mag. Wadström att förätta Dopet; ty annars blir det väl svårt för mig att vara närvarande, och utan mig vill du väl icke, att denna förrättning för sig går.

Någon brådska är det ej. Tre veckor är den allra kortaste tiden för en hustru, efter hvilken hon kan blifva kyrkotagen, men sex veckor är den i lag föreskrifna tiden. Men jag förstår väl, att du för dina många bestyr önskar att snart kunna visa dig ute.

De många namnen erinra mig litet om de Spanska Prinsessorna. Kunde du utsluta Minna, så skulle jag tycka om det; i annat fall Esther. Dock vill jag icke göra dig ledsen genom att envisa i småsaker, i händelse du skulle lägga någon synnerlig vikt derpå. Tre af namnen klinga harmoniskt i mina öron.

Gud vare med dig, älskade Vän!

Emellertid voro krafter i rörelse för att få Gustaf Hammarstedt åtminstone närmarare familj och hem, och år 1864 utnämndes han till kyrkoherde i dåvarande Danviks och Siklaö församlingar, som innefattade Danviks stiftelse med hospital och enkehus samt Siklaön, begränsad av Saltsjön och Skurusund i norr och öster samt Järlasjön i söder, med egendomarna Henriksdal, Järta, Nacka, Erstavik, Dufnäs o. s. v., alla de trakter som Saltsjöbanan nu löper igenom. Boställe var Danviks gamla lilla prästgård i södra bergen. Fru Hammarstedt brukade säga, att ingen någonsin gjort henne så glad som dåv. ordtöranden i Danviks hospitals direktion, häradshövding Ingelotz, när han kom och berättade henne om utnämningen. Husfru i Danviks prästgård blev »lilla mormor» Öberg, fru Hammarstedts fostermor på Rosersberg.

(Forts.)

GRETA VON JANKE, KONSULTERANDE advokat vid statens »Rättshjälps», hade knappt hunnit innanför dörrarna i sitt trevna hem, förrän det ringde igen på dörren, och då hon gick och öppnade, stod hennes barndomsvän och trätobroder Verner Högberg utanför.

Hon bjöd honom in med en stilla undran inom sig, vad som kunde föranleda hans sällsynta besök.

Under de senaste åren hade de inte träffat varandra så ofta. Kanske det mest berodde på Verners giftermål, kanske också på, att de voro kolleger och ibland stodo som kärande- och svarandeparts ombud mot varandra vid Rådhusrätten.

Deras barndomsvänskap hade inte grumlats därav, men blivit bemängd med en otalig massa nya tvistefrön.

Hur det nu än var, sökte han vid komplicerade fall inom sin praktik gärna upp Greta, inte för att få ett råd — tycker någon det — utan bara för att höra, vad hon hade att säga, sedan han klargjort fallet för henne.

Men nu såg Greta på hans gravlika allvar, att han kom med en personlig angelägenhet. Man gick inte omkring och såg ut så där för klienters skull.

— Kära du, slå dig ner och tala om, varför du ser ut som en levande illustration till en sorgmarsch! Har det hänt dig något?

— Om det har hänt mig något? Det gör ingenting annat! Jag vet inte, var jag skall börja, för att du skall få ett klart begrepp om vad det gäller.

— Börja från början.

— Ja, om jag bara kunde få fatt i den. Men jag tror, att det började med att min hustru kände sig klen och nervös och sökte den ena läkaren efter den andra, utan resultat. Då gav min kompanjons hustru henne rådet, att vända sig till en namngiven homöopat. Jag protesterade, vilt och energiskt, men hon gick i alla fall — och från den tiden daterar sig allt upp- och nedvänt i min tillvaro.

Jag tyckte mig emellertid efter några veckor förmärka en viss förbättring i min hustrus, om inte hälso- så åtminstone sinnessstillstånd.

— Döm om min förvåning, då en dag min kompanjon, häradshövding Tallberg, frågar mig om min hustrus hälsa och jag svarar, att den är tillfredsställande och han utbrister med en stor gest:

— Det har du oss att tacka för! Våra förböner.

— Vilka oss?

— Vi — i församlingen!

— Vilken församling?

— Bostonförsamlingen! Du har inte märkt, att jag är frälst? Har du inte sett, att numera mina juridiska principer löpa absolut parallellt med dem, jag kallar moraliska. Jag ämnar försälja all min egendom och skänka medlen till församlingen och själv gå ut och predika.

— Vad säger din hustru om det? Och dina barn?

— Hustru och barn få böja sig för Herrens rådslag, jag känner, att jag är kallad att förkunna.

— Kanske rent av din hustru skall följa dig, med chaufför, kokerska, första och andra husa, guvernant och barnsköterska, för att inte glömma barnen.

— Jag undanber mig drift med mina heligaste känslor. Din hustru kommer förmodligen att sluta sig till oss på våra enträgna böner. Och vi komma aldrig att upphöra att bedja för dig.

— Det kan Ni ju hålla på med — bara Ni låter bli att attackera Gertrud! Ett svärmiskt och nervöst temperament som hennes är inte skapat att stå emot starka inflytelser. Hon är en sensitiva! Låt henne vara i fred! Just för henne kunna följerna bli oberäkneliga. Hennes tillfälliga förbättring hade jag verkligen räknat homöopatien till förtjänst, men nu förstår jag att det är att vänta recidiv.

— Lägg ej hinder i vägen för hennes frälsning, så skola våra förböner utträtta resten!

— Du får ursäkta — men jag orkar ej höra mer! Jag måste hem, så jag får konstatera hur mycket förnuft hon har i behåll.

Och vet du, Greta! Det var inte mycket! Hon hade mig ovetande varit på deras bönemöten, hört tungomålstalande och sett sjuka bliva botade genom handpåläggning och hon låg på knä framför mig och bad, att jag skulle ansluta mig till församlingen. Hon hade bara väntat på mig.

Jag svarade bryskt — men då fick hon konvulsioner och hysteriska anfall, så jag fick slå om och lugna och trösta och ge halva löften. Sedan har livet blivit en mar-dröm för mig. Oavbrutet ligger Gertrud över mig med böner om min anslutning till församlingen. Hela dagar och halva nätter kan hon vara borta på bönemöten och komma hem exalterad med brinnande ögon och läppar som röra sig i ständig bön. Hela hemmet vanskötes och vår lilla flicka får lämnas för mycket för sig själv, ensam med ett par slarviga tjänarinnor. Då jag förebrår henne, svarar hon, att det har ingen betydelse. Ingenting av denna världen har någon betydelse. Den lilla tid vi leva här — en droppe av evigheten, är bestämd för, att vi skola fostras för evigheten. Ibland får jag bibelspråk till svar, långa ramsor, som på mig verka som goddag — yxskaft.

Så har ett nytt moment kommit till, som berör mig ytterligt pinsamt. Jag var, som du kanske minns, mycket varmt fäst vid min mor och när hon dog, bad jag henne, vid minnet av vår starka kärlek till varandra, att efter döden visa sig för mig. Hon lovade att göra det — men naturligtvis har jag aldrig sett henne. Detta har Gertrud förrätt för församlingen och nu bedja de oavbrutet, att undret, som möjligen skulle kunna omvända mig, skall ske — och hur mycket jag än höll av min mor önskar jag dock numera ej att återse henne.

Ja, så är det — anser du mig ej beklagensvärd?

— Jo, helt visst, men vad tror du, att jag skulle kunna göra, för att hjälpa dig?

— Jag tänkte be dig tala vid Gertrud. Bibringa henne förnuft! Hon har alltid ansett dig som en auktoritet, vad det än

H. E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

har gällt. Hon beundrar din för en kvinna så ovanliga intelligens. Ja, jag är nästan säker på, att du är i stånd att inverka på henne.

— Jag skall försöka — men vilka argument skall jag använda, som du inte själv redan funnit på?

— Ditt hjärta och intelligens vägleda dig nog nu som alltid. Bara du ser den lilla, som verkar som om hon inte kände igen sin mor, så finner du nog de rätta orden.

— Jag kommer i morgon. På en till synes tillfällig visit — och nu säger jag, som fotograferna brukar säga: Försök att se litet gladare ut!

— Jag skall göra mitt bästa! Farväl, så länge! Jag litar på dig!

Då Verner gått, tog Greta sig en riktigt lång funderare. Hon var van att reda ut trassliga härvor åt folk. Den här härvan var bara av så ovanlig beskaffenhet.

Om hon själv skulle besöka ett av dessa märkvärdiga möten innan hon träffade Gertrud?

Hon hade ett dunkelt minne från sin tidigaste barndom, i det mörkaste Småland — då en frireligiös rörelse drog fram över detta karga landskap. Den hade börjat med, att två systrar, ett par halvgamla, fnoskiga sömmerskor, på ett bönemöte hade råkat i extas och talat tungomål — men den naturliga reaktionen där bestod uti, att de bägge sömmerskorna finga var sitt barn och sedan slutade tungomålstalandet av sig självt.

Greta log.

Så enkelt var ju inte »fallet Gertrud».

— Där berodde det snarare på hyperkultur och brist på livsintressen — men det var kanske bäst att vänta med analyserna.

På kvällen gick Greta på Bostonförsamlingens genom stora annonser utlysta väckelsemöte. Anslutningen var storartad, men det var också det enda, som imponerade på Greta. Sång och musik av mycket enkel art förekom, jämte predikan av en engelsman, som med tillhjälp av en kvinnlig tolk talade om de två spejarna, skökan och det skarlakansröda snöret, ur Josua bok, och slutade med bön i knäböjande ställning och så brinnande, att tolken inte hann med. Här och där stod en man eller kvinna upp bland de församlade och tackade Gud, för att allting var så bra, som det var, och slutade med ihållande halleluja-rop, ivrigt sekunderade av de närstående.

Så kom en ny predikant upp, som började att läsa upp något från små lappar. Greta trodde först att det var kungörelser, men hörde sedan, att varje lapp var ett slags ansökan om förbön från både troende och icke troende. — Det var en mor, som bad om församlingens förbön för sina båda förvillade söner, bägge i fängelse. — En kvinna skrev, att hon låg på sjukhus och skulle opereras dagen därpå. Hon ville ha förböner för sitt liv, ty hon var rädd för döden. En annan bad för sitt sjuka barn och en man bad om förböner för sin förlupna hustru. Men för de flesta gällde det enbart materiella bekymmer och för många sjukdomar. T. o. m. en veneriskt sjuk bad om förbön. — — —

Och nu vidtogo dessa förböner från församlingen för de många lapparnas avsän-

dare. — En kör av rop och åkallan fyllde luften, blandad med tunga suckar, stöndanen, snyftningar och exalterade rop.

Greta fick hjärtklappning och kände sig obehagligt berörd. — Luften var så tjock, att den kunde skäras med kniv — hon måste ut — eljest skulle hon svimma.

Hon reste sig och gick — och ute på gatan i friska luften kände hon det, som om alla där inne vore sjuka, och hon tänkte på Gertrud, som med sin friska intelligens hade blivit fångad av denna slags religiositet, och häradsövding Tallberg, en f. d. lebeman och epikuré.

Hon förstod nog ändå att det ej var denna art av möten, som förvärvade de flesta proselyterna. Det skedde nog mera privat och intimt i hemmen, och så suggerades den ena efter den andra i en lång rad. — Det underligaste var väl ändå, att ej den högre intelligensen och akademiska bildningen voro immuna.

Då Greta den påföljande eftermiddagen kom upp till Gertrud, möttes hon genast av dennas exalterade utrop: »Herren har underrättat mig om att du kommer för att påverka mig att återgå till det världsliga!»

Greta log.

— Det var snabbt! Det måste medges! Men förväxlar du inte vår Herre med din man i det här fallet?

Då Greta tog Gertruds händer, drogos hennes fingrar omedvetet upp emot Gertruds puls — men Gertrud kände det och reagerade ögonblickligen:

— Jag trodde det var juridik, du hade studerat, och inte medicin! Verner har naturligtvis sagt, att han fruktar för mitt förstånd och min hälsa. Min arme älskade man, som alltjämt vandrar syndens vägar! Hur har jag inte bätt för honom och ännu utan bönhörelse, men jag skall inte förtrottas, och vilken seger vore det inte att också vinna dig...

— Käraste Gertrud — tänk inte ett ögonblick på mig. Jag är kristen på mitt eget lilla vis — min religion är de små gärningarnas. Jag valde mitt yrke för min lust att hjälpa och bistå, och min privata, ganska stora förmögenhet har smultrigt betydligt och smälter än, därför att jag hjälper, reser och stöder med penningar, där ej andra medel äro av behov. Och mitt under mitt intensiva arbete med människor i nöd och misär och kiv och split, så blommar fridens blommor inom mig. Vad kan jag mera begära? Jag är fullkomligt lycklig.

Har du sett någon gång, en tidig söndagsmorgon, då klockorna ringa till gudstjänst, någon gammal kvinna komma gående, på väg till kyrkan, med ett uttryck i sitt ansikte, som om där brann ett klart, skinande ljus inom henne? — Hon har kommit till klarhet och lugn! På samma sätt som hennes frid strålar ut och meddelar sig till andra, så meddelar sig din och dina bundsförvanters religiösa hets till andra! Och jag undrar, vad som är behagligast för vår Herre. Nog när en ensam bön från en människa i en vildmark lika långt som tusens, instängda i ett osunt tabernakel. Och nog är det med gärningar och inte med bön vi lägga vägarna till rätta för oss, både i detta liv och det som kommer efter. Vill du inte besinna detta, med tanke på ditt barn och din man? Bägge lida ju nu!

Gertrud gjorde en häftig, avvärjande rörelse:

— Jag — skulle jag besinna! Jag är ju inne på de vägar, som föra till himmelen! Det är du, som skall besinna! Inte har du någon frid! Den kan inte vara äkta. Endast bönen och böner i det oändliga kan föra dit. När jag en gång blir så benådad, att jag kan tala med tungor, kanske jag kan övertyga dig!

— Nej, det kan du inte! Vet du av, att du har feber? Jag ser det på dina ögon, och dina händer äro så brännande.

— Å nej, jag är alldeles frisk numera. Jag får bara en så underlig känsla i bröstet ibland. Det är som om något hårt tog om hjärtat och kramade det, men det går så fort över och kommer sällan igen.

— Ja, käraste Gertrud, jag känner, att min mission hos dig är misslyckad, men jag säger som du, att jag inte skall förtrottas!

*

Hemkommen ringde Greta till Verner på hans kontor:

— Hallå, Verner! Det är Greta! Jag gjorde ett grundligt fiasko hos din hustru i dag. Det var som att stöta pannan emot en mur. Hon har ingenting att besinna. Det överlåter hon åt dig och mig. Vi, som stå i synd och smuts till öronen! — Vore det inte bäst, att du rådfrågade Er gamle husläkare? Han är ju också nervspecialist. För Gertrud är sjuk. — Nej, den lilla fick jag inte se! Ja, jag väntar att få höra av dig vidare... Adjö...

*

En vecka gick utan att Greta hörde något från Verner Högberg, men sent en kväll ringde det i telefon, och då Greta svarade, var det Verners gamla husläkare, som bad henne omedelbart komma dit, om hon kunde.

Greta gick genast dit, och på jungfrun, som öppnade, såg hon, att något ovanligt inträffat. I salen möttes hon av den gamle doktorn, som hon kände sedan gammalt. Han såg bekymrad ut, och på Gretas ivriga frågor, svarade han, att Gertrud burits hem från ett bönemöte, avsvimmad och med fradga kring munnen och att hon ej sedan återfått medvetandet. Han väntade nu en kollega. Men det underligaste var, att mannen också tycktes ha blivit smittad. Han hade legat vid hennes bädd under oupphörliga böner och verop.

Greta skakade på huvudet. Verners hjärna gick hon i god för. Han hade varit så förtvivlad för hustruns skull...

Medan hon ännu talade gick dörren till sängkammaren upp, och Verner visade sig, med stirrande ögon och håret stående på ända.

— Jag har sett henne — skrek han — jag har sett henne!

— Vem?

— Min mor! O, min Gud, jag tror, jag tror...

Dörren stängdes lika häftigt, som den öppnats. Greta och läkaren stodo förstnade och sågo på varandra.

— Kan doktorn fatta detta?

— Nej, fröken, det kan jag inte! Jag kan bara citera de gamla orden: »Det finns mycket mellan himmel och jord, varom icke ens filosoferna drömt».

FOTOGRAFERA MED EN KODAK OCH KODAK FILM

OBSI NAMNET - EASTMAN KODAK COMP. - PÅ KODAK KAMEROR OCH FILM

ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR, FRAMKALLNING OCH KOPIERING BÄST GENOM

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B. GÖTEBORG · MALMÖ · STOCKHOLM

IDUNS FÖLJETONG

TROTS ALLT

ROMAN AV JOHN GALSWORTHY. AUKTORISERAD ÖVERSÄTTNING
AV ELLEN RYDELIUS.

(Forts.)

DÄMPAT AV AVSTÅNDET, TRÄNG-
de det surrande ljudet från tröskverket
alltjämt fram till henne, och ökade hen-
nes olustkänsla. Då reste en man sig över
vägen vid häcken, varifrån gossarna hade
kommit framrusande, och kom med långa
steg fram mot henne. Han hoppade ned
från vallen och in bland björkarna. Och
hon såg att det var Fiorsen — flämtande,
med rufsigt hår, blek av hetta. Han måste
ha följt efter henne och klättrat rakt upp
för slutningen från den stig hon hade
gått på nere i dalen, innan hon hade tagit
vägen över floden. Hans artistiska elegans
hade blivit illa medfaren under denna klätt-
ring. Hon kunde ha skrattat, men i stäl-
let kände hon sig upprörd och en smula
skrämd vid anblicken av hans heta, bleka
ansikte. Han sade andlöst:

»Nu har jag fångat er. Ni tänker alltså
resa i morgon, och ni har aldrig sagt mig
ett ord om det! Ni trodde ni kunde smy-
ga er i väg — utan ett ord till mig! Är
ni alltså så grym? Gott, jag ska inte skona
er, jag heller!»

Han böjde sig plötsligt ned, grep tag
i hennes breda bandskärp och begravde
sitt ansikte i det. Gyp stod darrande —
hans beteende hade icke väckt hennes sin-
ne för det löjliga. Han slog armarna kring
hennes knän.

»Å, Gyp, jag älskar er — jag älskar
er — skicka inte bort mig — låt mig få
vara hos er! Jag är er hund — er slav.
Å, Gyp, jag älskar er!»

Hans röst rörde henne och skrämde hen-
ne. Män hade sagt »Jag älskar er» till hen-
ne flera gånger de senaste två åren, men
aldrig med en så förtvivlat lidelsefull klang,
aldrig med denna blick i ögonen, på en
gång trotsigt hungrig och så bönfällande,
aldrig med detta oroliga, ivriga, skygga
grepp av handen. Hon kunde endast
mumla:

»Var snäll och stig upp!»

Men han fortfor:

»Älska mig en smula, bara en smula
— älska mig! Åh, Gyp!»

En tanke for plötsligt genom Gyp: »Jag
undrar hur många han har knäböjt för?»
Hans ansikte hade ett slags skönhet i sin
obehärskade extas — den skönhet, som
kommer av längtan — och hon förlorade
sin rädsla. Han fortfor att stammande
mumla: »Jag vet, att jag är en förlorad
son, men om ni älskade mig, skulle jag
inte vara det längre. Jag skall göra stor-
verk för er. Åh, Gyp, om ni ville gifta
er med mig en dag! Inte nu. När jag
har visat mig värdig. Åh, Gyp, ni är så
ljuv — så underbar!»

Hans armar smögo sig uppåt tills han
hade gömt ansiktet vid hennes midja. Utan

att riktigt veta vad hon gjorde strök Gyp
honom över håret och upprepade:

»Nej, var snäll och stig upp!»

Då steg han upp. Han ställde sig tätt
invid henne, med händerna hårt tryckta
mot sidorna, och viskade:

»Hav förbarmande! Tala till mig!»

Hon förmådde inte tala. Allt inom hen-
ne var underligt och förvirrat och skäl-
vande, hennes själ strävade bort, drogs mot
honom, fantastiskt upprörd. Hon kunde
endast se in i hans ansikte med sina råd-
villa, mörka ögon. Och plötsligt kände hon
hur han grep henne och hårt tryckte hen-
ne intill sig. Hon ryggade tillbaka och
sköt honom ifrån sig med hela sin styr-
ka. Han hängde med huvudet, skamsen,
plågad, med slutna ögon och skälvande
läppar, och hon kände återigen samma
skälvnig av medlidande i hjärtat. Hon
mumlade:

»Jag vet inte. Jag skall säga er det se-
dan — sedan — i England.»

Han bugade sig med armarna i kors över
brösten, som om han velat inge henne
trygghet. Och när hon sedan, utan att be-
kymra sig om regnet, började gå hemåt,
gick han bredvid henne, men på några
stegs avstånd, så ödmjukt, som om han al-
drig låtit de lidelsefulla orden strömma
fram över sina läppar eller kränkt hennes
läppar med sin häftiga kyss.

Då Gyp åter var tillbaka i sitt rum och
tog av sig sina våta kläder, försökte hon
erinra sig vad han hade sagt och vad
hon hade svarat honom. Hon hade ingen-
ting lovat. Men hon hade givit honom
sin adress, både i London och på landet.
När hon inte energiskt tvingade sig att tän-
ka på någonting annat, kände hon allt-
jämt den oroliga beröringen av hans hän-
der och greppet av hans armar, hon såg
hans ögon, sådana de varit, när han kysst
henne och ännu en gång kände hon sig
skrämd och uppjagad.

Han spelade på konserten samma kväll
— hennes sista konsert. Och säkert hade
han aldrig förr spelat så — med en för-
tvivlad skönhet, i ett slags vanvettig hän-
ryckning. Medan hon lyssnade, kom det
över henne en känsla, en känsla av något
förutbestämt — att, vare sig hon ville eller
inte, skulle hon icke kunna göra sig fri
från honom.

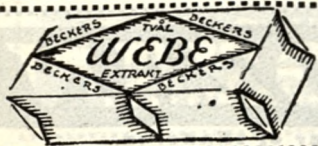
V.

När Gyp väl var tillbaka i England, för-
svann denna känsla alldeles, eller i det
närmaste. Hennes skepticism sade henne,
att Fiorsen snart skulle få syn på någon
annan, som tycktes honom vara allt vad
han sagt att hon var! Vad det var löj-
ligt att tro, att han skulle upphöra med
sina dårskaper för hennes skull, att hon

hade någon verklig makt över honom!
Men innerst inne kände hon sig likväl
inte fullkomligt övertygad. Det skulle allt
för mycket ha sårat hennes tro på sig
själv — en tro, som var så subtil och så
intimt sammanväxt med henne, att hon
inte själv var medveten om den, tron på
detta något hos henne, som hade föran-
lett baronessan att kalla hennes ögon »ödes-
digra».

Winton, som åter andades fritt, skynda-
de att ta henne med sig till Mildenhams.
Han hade köpt en ny häst åt henne. De
kommo lagom för att få se den sista kul-
len hundvalpar komma till. Och under
åtminstone en vecka gjorde hennes passion
för ritt och nöjet att se på valparna, att
hon glömde allt annat. Sedan, just när
säsongen skulle börja på allvar, började
hon känna sig nedstämd och orolig. Mil-
denham var mörkt, höstvindarna förde ett
kusligt oväsen. Hennes lilla bruna fågel-
hund, som var mycket gammal, och som
tycktes ha hållit sig vid liv bara för att in-
vänta hennes återkomst, dog. Hon gjorde
sig förfärliga förebräelser för att hon hade
varit borta från den så länge, medan den
tynade bort. När hon tänkte på alla da-
gar, då Lass hade suttit på vakt och väntat
att hon skulle komma hem — vilket
Betty med denna förkärlek för sorgliga
berättelser, som är så betecknande för enkla
själar, ansträngde sig att klargöra
för henne — kände hon sig som om
hon hade varit grym. Vid tillfällena som
dessa var Gyp både för ömhjärtad och
för hård mot sig själv. Hon var nästan
sjuk i flera dagar. Så snart hon blev bät-
tre, skickade den förskräckte Winton hen-
ne i väg till London, till faster Rosamund.
Han skulle sakna hennes sällskap, men om
det gjorde henne gott, om det kom henne
att glömma sig själv, skulle han vara nöjd.
När han tre dar efteråt for in till Lon-
don för att tillbringa söndagen där, kände
han sig lugnad av att finna henne avgjort
uppiggad, och han lämnade henne igen
med lättare hjärta.

Dagen efter det han rest tillbaka till
Mildenhams, fick hon ett brev från Fiorsen,
eftersänt från Bury Street. Han hade —
stod det i brevet — nyss kommit tillbaka
till London, han hade inte glömt en enda
blick hon givit honom eller ett enda ord
hon sagt. Han skulle inte ge sig någon
ro, förrän han fick se henne igen. »Un-
der en lång tid», så slutade brevet, »in-
nan jag första gången såg er, var jag
som de döda — förlorad. Allt var gall-
äpplen för mig. Nu är jag ett fartyg, som
kommer ur malströmmen ut på ett varmt,
blått hav; nu ser jag åter aftonstjärnan.
Jag kysser era händer, och jag är er trog-
ne slav — Gustav Fiorsen.»

TVÄTTPULVRET "WEBE" är ingen nyhet, utan ett gammalt
beprövat och omtyckt tvättmedel.

Begär provpaket från någon av våra butiker.

Aktiebolaget WILH. BECKER - Stockholm.

Dessa ord, som skulle ha väckt hennes löje, om de hade kommit från någon annan man, kom henne åter att känna denna förvirrade sensation, denna på en gång behagliga och ängsliga känsla, att hon ej kunde undkomma hans förföljelse.

Hon skrev ett svar till den adress i London, som han hade uppgivit, och sade, att hon skulle stanna kvar några dagar hos sin faster vid Curzon Street, som med nöje skulle mottaga hans besök, om han ville komma någon eftermiddag mellan fem och sex, och undertecknade brevet »Ghita Winton». Hon höll på länge med denna lilla biljett. Den korta, formella tonen gjorde henne belåten. Härskade hon verkligen över sig själv — och honom, kunde hon bestämma allt efter sin önskan? Ja, och brevet visade säkerligen detta.

Det var aldrig lätt att läsa Gyps känslor i hennes ansikte, till och med Winton blev ofta narrad. Hennes sätt att förbereda faster Rosamund på Fiorsens visit var ett mästestycke i fråga om bagatelliseringskonst. När han sedan mycket riktigt infann sig, tycktes även han ha dubbel förståelse för hur nödvändigt det var att vara försiktig. Han såg bara på Gyp när ingen märkte att han gjorde det. Men när han gick, viskade han till henne: »Inte på det här sättet — inte så här. Jag måste träffa er ensam — jag måste!» Hon smålog och skakade på huvudet. Men det hade återigen stigit upp bubblor i hennes vin.

Samma kväll sade hon lugnt till faster Rosamund:

»Far tycker inte om mister Fiorsen — han kan naturligtvis inte uppskatta hans spel.»

Och denna synnerligen diskreta anmärkning hade till följd, att faster Rosamund, som — på ett väluppfostrat sätt — var betagen i musik, underlät att nämna något om inkräktaren, när hon skrev till sin bror. Under de närmaste två veckorna kom han nästan varje dag, han hade alltid fiolen med sig, och Gyp ackompanjerade honom. Och fastän hans hungrigt stirrande blick ibland gjorde henne het, skulle hon ha saknat den, om den uteblivit.

Men när Winton nästa gång hälsade på vid Bury Street, råkade hon i ett svårt bryderi. Skulle hon bekänna, att Fiorsen var i staden, fastän hon hade underlåtit att tala om honom i sina brev? Eller skulle hon inte bekänna det utan låta honom få veta det av faster Rosamund? Vilket var värst? Hon greps av förskräckelse och gjorde ingendera delen utan sade sin far, att hon längtade ohyggligt efter en galopp. Detta hälsade han som det bästa tecknet och tog henne genast med sig tillbaka till Mildenhams. Och underliga voro hennes känslor — glada och ångerköpta på samma gång, liksom hos en människa, som flyr sin väg, men som vet, att hon snart skall försöka att återvända. Mötesplatsen för jakten, som skulle äga rum följande dag, låg tämligen långt bort, men hon envisades att vilja rida dit, då gamle Pettance, den överårige jockeyen som av barmhärtighet användes som extra hjälp i stallet, skulle rida hennes andra häst. Det blåste en duktig spårvind, med regn i faggorna, och utanför inhägnaden hade de ett hörn för sig själva — Winton kände till ett knep så visst som två därute. De hade smugit

sig dit, lyckligt och väl, utan att bli sedda, ty de mera initierade hade en viss benägenhet att följa efter den enhänte rytaren i blekrött, som var så skicklig i att komma i väg på sitt stubbsvansade svarta sto. En av pikörerna, en liten mörk karl med livliga ögon och insjunkna, väderbitna kinder, kom plötsligt utfarande ur inhägnaden, red förbi med en hälsning och red plötsligt in igen. En nötskrika flög ut med ett gällt skrik, dök undan och svängde tillbaka, en hare skuttade i väg över trädesåkern — det ljusbruna, långörade djuret var nätt och jämnt synligt mot den brunaktiga marken. Duvor flögo ovanför dem, högt uppe i luften, på väg till närmaste skog. Pikörernas gälla röster stego upp från inhägnadens djup, och då och då hördes ett gnäll från hundarna, som ivrigt nosade bland ormbunkar och törnbuskar.

Gyps fingrar kramade hårt om tyglarna, och hon inandades luften i djupa anddrag. Det doftade så ljuvt och milt och friskt under denna himmel med de blåa fläckarna här och var och ljusgråa snabbt svävande moln — det var inte hälften så blåsigt härnere som däruppe, bara tillräckligt för att tumla om med ek- och boklöven, som frosten hade lossat för två dar sedan. Om nu bara en räv ville bryta sig ut på denna sidan, så att de finge de första fälten för sig själva! Det var så gudomligt att vara ensam med jakthundarna! En av dem kom uttravande, ett vackert ungt djur, ivrigt och sorglös, den lyfte sitt brun- och vitfläckiga huvud med de milda, förebrående ögonen vid Wintons tillrop. En sådan förtjusande hund! Musik strömmade plötsligt ut från inhägnaden, och den förtjusande hunden försvann bland törnbuskarna.

Gyps nya bruna häst spetsade öronen. En ung man, klädd i grå ridrock, sämskskinnsbyxor och kragstövlar, kom långsamt ridande runt inhägnaden på ett lågväxt, kastanjebrunt sto. Å — betydde det att de skulle komma allesamman? Hon kastade en otålig blick på inkräktaren, som lyfte lätt på hatten och smålog. Detta småleende, som var en smula näsvist, var så smittosamt, att Gyp narrades att lätt besvara det. Sedan rynkade hon pannan. Han hade förstört deras förtjusande ensamhet. Vem var han? Han såg så oförlåtligt lugn och lycklig ut, där han satt. Hon kunde inte alls erinra sig hans ansikte, men ändå låg det något välbekant över honom. Han hade tagit av sig hatten — hon såg ett brett ansikte, slätrakat och regelbundna drag, håret var mörkt och lockigt, ögonen ovanligt klara, blicken djärv, kylig och munter. Var hade hon sett någon, som liknade honom?

Ett lätt utrop från Winton kom henne att vända på huvudet. Räven — den stal sig just ut bakom några buskar längre bort! Hon höll andlöst ögonen fästade på sin fars ansikte. Det var hårt som stål, uppmärksamt spänt. Icke ett ljud, icke den minsta skälvning — det var som om häst och ryttare hade förvandlats till metall. Tänkte han aldrig utstötta jaktropet? Då rörde hans läppar sig, och ropet ljud. Gyp gav den unge mannen ett snabbt tack-samhetens leende för att han hade haft nog smak och omdöme att överlämna detta åt hennes far, och återigen log han mot henne. Där kommo de första hundarna

utrusande — den ene tätt efter den andre — flygande fanor och klingande spel! Varför satte inte far i väg? De skulle allesamman vara framme nu om en minut!

Då for det svarta stoet förbi henne, och med ett språng följde hennes häst efter. Den unge mannen på det kastanjebruna stoet hade försvunnit åt vänster till. Nu syntes bara jaktmästaren och en pikör — utom de själva! Härligt! Den bruna hästen tog det första hindret för fort, och Winton ropade efter henne: »Håll in, Gyp! Håll in honom!» Men hon kunde inte, och det betydde ingenting. Gräs, tre gräsfält! Å, en sådan förtjusande räv — som sprang så rakt fram! Och var gång den bruna hästen stegrade sig, tänkte hon: »Gudomligt! Jag kan rida! Å, jag är lycklig!» Och hon hoppades, att hennes far och den unge mannen gävo akt på henne. Det fanns ingen känsla i världen som gick upp mot vad hon nu kände — med en ledare som fadern, med hundarna lössläppta, en förträfflig ridterräng och fälten bakom sig. Det var bättre än att dansa, det var bättre — ja, bättre än att höra musik. Om man ändå kunde tillbringa sitt liv med att galoppera, sväva fram över hinder, om det aldrig ville ta slut! Den nya hästen var bedårande, fastän han verkligen skenade iväg.

Hon tog nästa hinder i jämbredd med den unge mannen, vars lilla kastanjebruna sto rörde sig med smygande livlighet. Han hade tryckt ned hatten i pannan nu, och hans ansikte hade ett mycket bestämt uttryck, men hans läppar behöll ännu något av samma leende. Gyp tänkte: »Han sitter bra till häst — mycket stadigt, men han ser ut som om han körde på». Ingen rider som far — så fulländat vackert och lugnt!» Winton satt i själva verket till häst på ett fulländat sätt — han red med ett minimum av kraftförbrukning. Hundarna svängde runt i en kurva. Nu var hon i jämbredd med dem — verkligen i jämbredd! Vilken fart — överdådigt! Ingen räv kunde stå ut med detta i längden!

Och plötsligt fick hon syn på den, bara ett fält framför dem. Den sprang förtvivlat med svansen slokande efter sig, och den tanken flög genom henne: »Å — låt oss inte få tag i dig! Gno på, räv, gno på! Spring din väg!» Förföljde de verkligen allesamman det där lilla jäktade röda kräket — ett hundratal stora varelser, hästar och män och kvinnor och hundar, och bara den där enda lilla räven! Men så kom ett nytt hinder, och strax därpå ännu ett, och hennes känsla av blygsel och medlidande försvann för glädjen att flyga över dem. En minut senare föll räven till marken på några hundra alnars avstånd från den ledande hunden, och hon var glad över det. Hon hade varit med om att döda förut — det var rysligt! Men det hade varit en härlig galopp. Och andlös och med ett hänryckt småleende undrade hon, om hon skulle hinna torka sig i ansiktet innan de voro framme, utan att den där unge mannen märkte det.

Hon kunde se, hur han talade med hennes far, och så tog hon upp en liten tillskrinklad näsduk, som doftade alpviol, och torkade sig omsorgsfullt. När hon red fram till dem, lyfte den unge mannen på hatten, såg stadigt på henne och sade: »Ni satte verkligen av!»

(Forts.)

Ett utmärkt stärkande medel, tillverkat med stöd av nyare vetenskapliga erfarenheter, är järnmedicinen **Idozan**. Förener hög järnhalt med en utmärkt sammansättning, varigenom snabbt och överraskande resultat erhålles, på samma gång som Idozan blir billigast att använda. Mycket välsmakande och oskadligt för tänderna. Rådfråga läkare. Fås på alla apotek

IDOZAN
Skadar ej tänderna.

KVINNLIGA INSTITUTIONER

KLOK ADMINISTRATION SOM ÅSTADKOMMER MYCKET MED SMÅ MEDEL.

KVINDELIG LÆSEFORENING I KÖPENHAMN kan säkert i viss mån sägas vara föredömlig för andra kvinnliga institutioner av liknande slag: den blev vad den är tack vare att en enda energisk person tog makten och ansvaret på sig, trotsande »vrövl» och kritik, och den vilar på de tusendens gemensamma, praktiskt betonade intressen. Men lika säkert är, att en alldeles motsvarande inrättning icke skulle passa hos oss. Danskorna tyckas i sitt sociala liv mer likna männen än vi: de gå mycket gärna i klunga, de diskutera gärna, mycket och eldigt. De finna sig förträffligt med varandra — kanske bättre än utomstående med dem. Emma Gad berättade, hur hon i sällskap med en förnämlig utländsk diplomat, som ville få en inblick i Köpenhamns kvinnliga sociala liv, tittade inom på en av stadens mest bekanta kvinno restauranger. Men han rusede ut igen, efter att ha kastat en förfärad blick på de tätt besatta borden, flankerade av något medtagna blomsterhattar. »Damer ta sig inte bra ut i flock», sade han. — Många instämna i hans ord. Vill man vara litet spydigt galant, kan man säga: medtagna blomsterhattar ta sig inte bra ut i flock — men inte heller litet medtagna blommor...

Det finns emellertid en annan kvinnlig institution, gagnelig ej blott för kvinnorna, som i den utsträckning den fått här är typisk för Stockholm: kombinationen hushållsskola och matservering, ibland också plus charkuteriaffär. Att låta en restaurang bära omkostnaderna för en fackskola, är en tanke, som visat sig vara lycklig — icke minst för innehavarna av etablissemanget. Det är inte tal om annat än att hushållsskolorna i regel bjuda på vällagad och riklig mat för billigt pris och att de ha goda lokaler. Men i de flesta av dem slår det en, att dessa institutioner, i regel grundade och ledda av kvinnor, i sina restauranger sakna den lilla prick över i: et, som eljes just den kvinnliga handen brukar sätta: den där lilla vissa trevnaden, som det inte behöver kosta mer i pengar att bereda, men som tyder på en omvårdnad om gästen, vilken denne kanske är så mycket känsligare för som han ju får undvara det egna hemmets ro. Jag har hört hushållsskolegäster förklara, att de i stället för de fyra rätter bastant svensk mat, som de nu få, gärna skulle nöja sig med

två — om de i utbyte finge kniv, gaffel och sked framlagda till sig vid kuvertet och sluppe hämta dem från ett gemensamt bord. Det är inte lättja, som kommer dem att säga så, utan tröttheten efter dagens arbete och känslan av att de åtminstone under middagsrekreationen skulle slippa tävla med andra. Och när de få mandelformar med sylt serverade på djup tallrik, minskar det njutningen, och när kaffet serveras med på förhand iblandad grädde, förlorar det i stimulans, säga de vidare. Skenbara småsaker, som emellertid just visa, vad den där lilla omvårdnaden, kvinnor eljest bruka vara mästare i, betyder. Står det t. ex. blommor framsatta på gästens bord — se, då gå strax alla tystare i dörrarna, då kommer där en annan stämning över det hela, var och en känner på sig, att här har man tänkt också på hans trevnad. Det förefaller, som om våra eljes utmärkta hushållsskolor av detta slag ville alltför tydligt visa, att huvudvikten i deras verksamhet icke ligger på matserveringen — men det är just det gästerna icke böra få märka.

Som affärsföretag vittna emellertid dessa skolor med matservering om sinne för billig och förständig administration, och samma vittnesbörd ge så gott som alla våra kvinnliga institutioner. Där är t. ex. Kvinnliga Kontorist- och Expeditionsföreningen i Stockholm, som snart är 20 år gammal. Arsavgiften är 10 kr. — och vad allt få icke medlemmarna för denna insats! Trevliga lokaler i stadens centrum, tillgång till lånebibliotek med all nyare litteratur för nästan ingenting, månatliga samkväm med föredrag och musik, sommarstuga och mycket annat. Och så har föreningen en pensionskassa, som redan har 20 pensionärer, understödsfond, hjälpfond, semesterfond och en Ina Almén's gåvofond, som ger understöd åt sådana medlemmar, som behöva ta ledigt från arbetet antingen för att förebygga sjukdom eller för att hinna tillfriskna från sjukdom. Som man ser, föreningen är avgjort förebildlig såsom kvinnlig kårsammanslutning för ömsesidig hjälp och nytta. Medlemsantalet är 750. Och det borde kunna vara ännu större. Men det är ju i många fall helt unga flickor, det är fråga om. Och eftersom de ännu så länge hellre tänka på promenader på Djurgården och på förlovning än på en ensam ålderdom, kan man förstå, att många av dem hellre använda den tiokrona, som i alla fall är rätt mycket på en liten lön, till »en fjäder i hatten» just nu än till en insats för ålderdom och annat, som syns avlägset. Ungdomen räknar som bekant ogärna just med det som är säkert och oundvikligt, men det är ju då bra, att det finns en förening, som tar dess intressen om hand.

Kvinnligt föreningsliv med huvudsakligen sällskapligt syfte blomstrar ju rätt kraftigt i åtminstone de större städerna. Men vad dessa olika klubbar ha att administrera, är ju mestadels bara diverse hemmatalanger. Emellertid finns det åtminstone en klubb, som kommit längre och verkligen ger ett praktexempel på vartill förnuftig

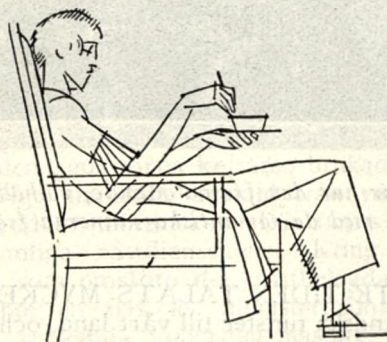
kvinnlig administration kan leda: Kvinnoklubben i Stockholm.

Klubben blir i höst 35 år, och i denna sin medelålder (om det inte skall räknas som mer, när det är fråga om en klubb) har den fått lyckan att äga vad de flesta av oss inte ha vid den åldern: en solid ekonomisk ställning. Den senaste lokal, den hade innan den kom i eget hem, var Tattersall. När den lokalen fick lämnas, hade klubben att på en orimligt kort tid ordna om det för sig. Men det gick — främst tack vare ordförandens fru Anna Forssells utomordentliga duktighet. Mitt under värsta kristiden skaffade sig klubben eget hus (låt vara att det inte formellt tillhör klubben), Nybrogatan 50, den hyr eget sommarnöje o. s. v. Klubben älskas av sina medlemmar. De damer av en äldre generation, som också äro med i den, få där njuta av något, som eljes endast kommit en senare tids kvinnor med självständigt yrkesarbete till del: ett gott och pålitligt kamratskap kvinnor emellan. Och det kamratskapet är förutom pengarna en god grund att bygga på.

Damklubben (Lyceumklubben) i Stockholm har ju också behjärtat den praktiska sida, som klubblivet inte bör sakna, och bl. a. tillhandahåller den sovrum åt resande klubbmedlemmar. Nu sägs det emellertid, att sedan klubbens högst uppsatta medlem kronprinsessan Margareta dog, ha bra många utträtt ur sammanslutningen. Medlemsavgiften är ju icke heller låg: 75 kr. om året. — Emellertid räknar man på att klubblivet också i denna förnämare sammanslutning skall börja blomstra igen.

Kvinnorna äro vana att komma långt med små medel, och de bruka vara försiktiga i början med vad de företaga sig. I längden brukar det därför också gå bra med vad de starta. Den tanke på ett »Kvinnornas Hus», som omhuldas på vissa platser (i varje fall spekuleras det både i Stockholm och i Malmö på ett sådant företag) men som hittills närts mera av kommittésammanträden än av reella åtgärder, skall väl också så småningom bli till något.

Men för att den tanken skall bli verklighet, behövs det kanske detsamma som gjorde att Kvindelig Læseforening blev vad den blev: någon stark personlighet som vill och kan göra tankens realiserande till sitt livsverk. E. TH.

Den moderna, välskötta damklubben älskas av sina medlemmar för sin trevnad.

Tröttheten efter dagens arbete gör att gästen bra gärna skulle vilja slippa själv hämta kniv och gaffel vid det gemensamma bordet i hushållsskolan.

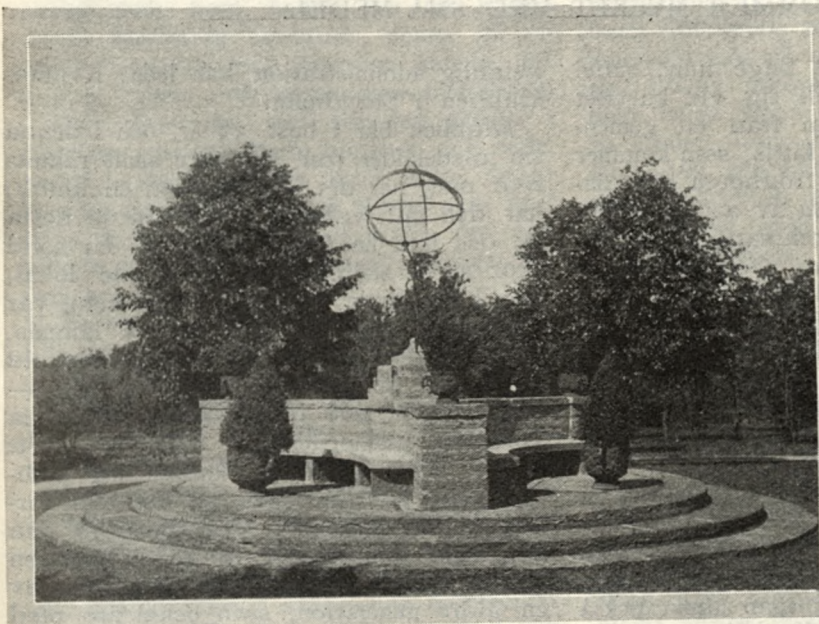
Carl Peter

PÅHLSSONS
Teaterkonfekt
Högfin kvalitet
Tillverkare: A. Bol, Carl P. Pahlssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö.

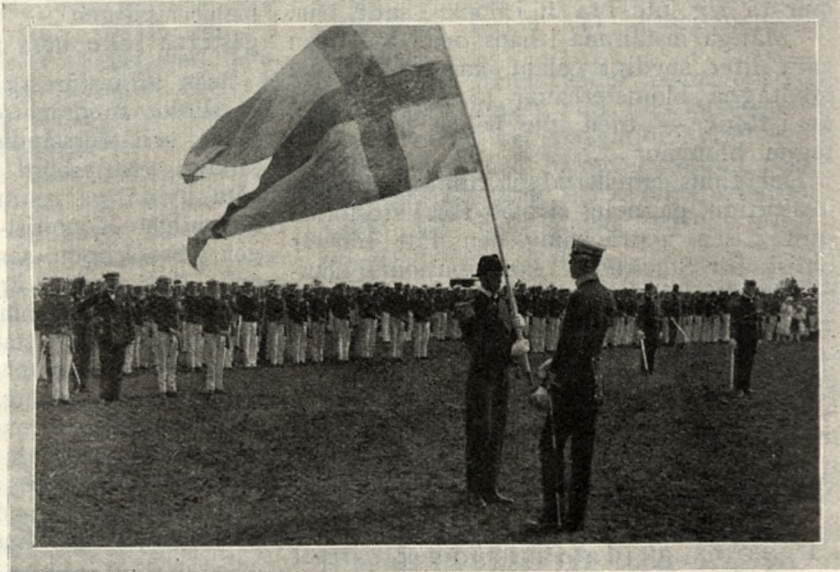
Gott, billigt Kaffe

kan man trots kaffetullen få genom att använda god kaffetillsats. **Victoria Kaffetillsats** är sedan gammalt känd för att vara den **bästa kaffetillsatsen.** PEHR FRICKS FABR., Malmö.

NÄR DROTTNINGEN FYLLDE DE SEXTIO

T. v.: De kungligas gåva till drottningen var en solvisare, som nu smyckar Sollidens trädgård. — T. h.: De kvinnliga tjänarna på Solliden frambära sin hyllning. (Foto W. Lamm).

T. v. Flottofficerarna uppvakta drottningen. — T. h.: Kvinnoförbundets fana överlämnas. (Foto W. Lamm).

GOTLAND OCH TURISTERNA

Vid Snäckgårdsbaden. Över viken, vars vatten lär vara blåare än annorstädes i Norden, resa sig klipporna branta och färgskiftande. Och — badstranden är utmärkt. (Foto Ville Johansson).

En vy över Visby, som visar hur den framåtgående, välhållna staden organiskt vuxit samman med de romantiska ruinerna från förr.

DET HAR PÅ SENASTE TIDEN TALATS MYCKET OM att vi borde söka draga utländska turister till vårt land, och Visby har av någon utpekats såsom vår allra främsta sevärdhet. Det må nu vara med de utländska turisterna som det vill — men åtminstone borde vi söka behålla våra egna sommarresande hos

(Forts. sid. 824.)

NERLIENS

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
REGERINGSGATAN 33

Framkallar - Kopierar - Förstorar bäst

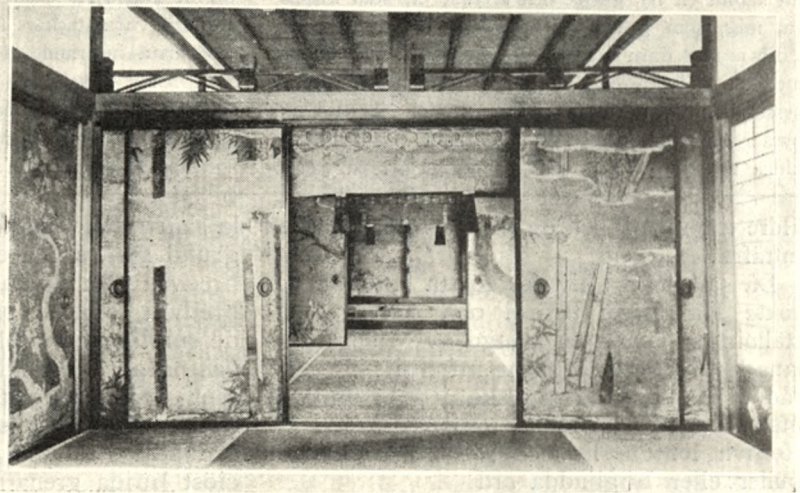
för Vår och Sommar Bomullstyger för Edra klänningar och blusar. Prover sändas. .: Precisera * Gardiner och Möbiltyger för Edra bostäder. godbetsfullt vad Di önskar. * Allt handväft, slitstarkt, ljus och tvättäkta. **Konstflitens försäljningsmagasin, Göteborg.**

Tidning

B L O M S T E R K U L T I J A P A N

T. v.: Japanska skolflickor, som tyckas ha lika svårt som svenska att hålla sig för skratt framför kameran. — T. h.: Ett japanskt landskap i närheten av Daikakuji. Det sätt, varpå fotografien tagits med det fina lövverket i förgrunden, framhäver ytterligare partiets japanska karaktär.

T. v.: En japansk byggnad: det gamla kejsarpalatset, där nu en blomsterskola residerar. — T. h.: En fil rum i palatset, möbellös som i allmänhet de japanska. Längst in syns "jōdan-mattan", där kejsaren brukade sitta i ensamt majestät.

Frågar dig någon,
Vid vad du kan likna
Japans själ,
Så visa på de vilda
 körbärsblommorna,
Omgjutna av morgonens
 solljus.
Motoori (1730—1803.)

EN AV JAPANS POPULÄRASTE blomsterskolor, Mishyo-skolan, har sitt säte i Daikakuji. Det är ett åldrigt kejsarpalats, fordom kallat Saga Goshō, vilket under nyare tider blivit förvandlat till en buddistisk helgedom.

Det var ett egendomligt byggnadskomplex. I mittpartiet eller palatsavdelningen voro den forna kejsarens gemak belägna. Längst bort, innanför en fil av mindre rum, syntes den ett par tum över golvet nivå höjda plattform — jōdanmattan —, på vilken den gudaborna kejsaren brukade sitta i heligt majestät, avskild från världen och osedd av människor. Där fanns även den rymliga »audienssalen». Kring dess väggar, som omslöt det mattbelagda golvet, löpte en fris av blomstermålningar, utförda av gamla ypperliga mästare. Täta stråjalusier täckte fönsteröppningarna, ty inga profana ögon äro tillåtna att blicka in i sanktuariet. Endast vid Saga-kejsarens minnesfester slås portaler och dörrar upp

Då det på andra ställen i detta nummer talas om svenska trädgårdar och europeisk trädgårdskonst, torde det också vara av intresse att höra något om blomsterkulten hos det folk, som mer än alla andra dyrkar blommorna: det japanska. Fru Ida Trotzig, som grundligt känner japanskt väsen och liv, berättar här nedan om kulturen i en av de förnämsta "blomsterskolorna", som just vid denna tid på året brukar ha en utomordentligt vacker blomsterutställning.

på vid gavel och palatsets gömda dyrbarheter blottas för de tillbedjandes blickar. Ensligt, omskrudat av forna tiders hemlighetsfulla slöja, står eljes det öde palatset och drömmer i skuggan av åldriga furor om förgångna tiders storhet och glans.

En smal korridor förenar de gamla kejsargemaken med templets altarsal. Där utgör kejsar Sagas bild den högheliga mittefiguren. Framför altaret stå låga offerbord, vilka tempeltjänare dagligen pryda med friska blommor och frukter.

Inom det gamla tempelpalatsets murar övertog den abdikerade kejsar Saga (han regerade 1243—1246) under namn av

Hōvo, kejsarlig överstepräst, högsta styrelsen. Här var det, som kejsar Saga lärde sig att förstå blommorna. Sina ensliga timmar egnade han åt blomsterodling och att därefter i vaser ordna de avklippta blommorna. I gemenskap med en av de blomsterkunniga män, som redan då börjat utöva verksamhet i landet, företog han noggranna studier, utarbetade och grundade slutligen en individuell stil, vilken på ett slående sätt skilde sig från de övriga, som redan då voro gängse bland japanerna. Denna stil går ännu under namn av Mishyo. Den benämndes efter den man, vilken ett par århundraden därefter åter upptog och spred över landet den kejsarliga översteprästens läror och idéer.

För att sammanföra skolans medlemmar från skilda delar av landet, bruka två stora årliga möten hållas i Daikakuji tempel. Dit färdas lärjungarne, som åtfölja sina respektive »sensei», (lärare) för att utföra blomsterdekorationer och underkasta sig överlärnarnes granskning. I förening med dessa möten hållas därför stora och charmanta utställningar, av i vaser ordnade blommor, i vilka ofta även lärarne deltaga. Den första äger rum den 13:de april »under de ljusa vårdagarna». Den senare under augusti månad, då enligt

Vid trötthet, sömnlöshet och allehanda kraftnedsättningar är bästa hjälpmedlet en Sanokapsel dagligen.
Bekvämast, angenämast och billigast medel för ernående av nerv- och muskelkraft, levnadsmod och arbetslust. Finnes å alla apotek och kemikalieaffärer.

PÅ VÄGEN TILL ARBETET. — DET VARDAGLIGAS ÄVENTYR

DET TALAS SÅ MYCKET NU FÖR TIDEN om andlig hygien. Man skall somna in med goda tankar och önskingar om hälsa och lycka, heter det, och ens första tankar, när man vaknar på morgonen skola vara ljusa, så går det en väl i både vila och arbete. Man kan ju tillägga, att för den, som så hava kan, är det bäst att hela dagen gå i angenäma tankar och att njuta av den vardagslivets lugna rytm, som kan skänka oss nog och mer än nog av lycka, om vi bara förstå att ta vara på alla dess energiväckande såväl som vederkvickande moment. Och de momenten kunna gömma sig litet varstades på vår väg, ofta där vi minst vänta finna dem. De flesta män och icke få kvinnor åtminstone bland stadsborna ha t. ex. att gå en viss väg var morgon för att komma till sin arbetsplats. Den vägen kan leda till arbetet också i psykisk mening: den kan ge dem både eggelse och vederkvickelse.

Det var ett litet yttrande av en affärskvinna, bekant för sin energi och duglighet, som kom mig att tänka på detta. — När jag om morgonen går till mitt arbete, sade hon, så kan det vara ljusreflexen i en teburk i ett skyltfönster, eller färgsammansättningen i ett annat, som kommer mig att känna en ny glädje och styrka, ja, som inspireerar mig, som ger mig en ny idé för mitt arbete.

En annan dam i sällskapet, också hon en kvinna med en självständig, ansedd och mycket krävande sysselsättning, berättade: En tid gick jag till min byrå redan vid 5-tiden på morgonen för att kunna hinna med allt. Jag brukade då gå in på ett så-

dant där litet kafé, som öppnas kl. 5 f. m., ni vet, och som för resten hade som andra av sorten ett ypperligt kaffe. Ibland stod jag med i kön framför kaféet av sådana, som inte haft nattlogis eller inte hade kunnat hitta hem på natten, och det var inte tråkigt. Där inne bänkade man sig samman vid stora bord. "Maka sig, Karlsson, så flickan får sitta", sa' en av gubbarna till den andre. Där fanns förstas ett särskilt rum, kallat "damkafé", med blommiga tapeter, dit särskilt fina personer infördes. Men så fin befanns jag aldrig vara — — Emellertid, när jag sedan kom på min byrå för att sköta om människors krångliga förhållanden, då var jag efter det där kafébesöket redan inne i allt det mänskliga, sådant det nu en gång är, enkelt och rättframt, mödosamt och humoristiskt, hos enkla, fattiga, hårt arbetande människor.

Nå, sådana där äventyr kunna vi ju inte alla uppsöka på vår väg till arbetet. Men nog kan den bjuda på små äventyr ändå i det lilla. Om vi äro stockholmare och stadda på vår väg till arbetet i niodragnet, så få vi ju vara med om hela stadens uppvaknande vad handel och vandel beträffar. Stockholm är en sen stad (men tänk så morgontidigt Paris är! säga nu alla läsare, som varit där, varför jag själv skall akta mig att säga det). Det är bara våra stackars små skolbarn, som på vintermornarna huttrande ge sig i väg redan kl. 8. Går man förbi torget, då bugna väl stånden av sommarens härligheter redan kl. 9, men torgfruarna lägga handen på vad man vill ha: nej tack, det är för uppköparna. Man får alltså nöja sig med att

tänka på vilka ljuvligheter man på återvägen från arbetet skall köpa hem till den behagliga sommarmiddagen för sig själv och sina kära — och det är en vederkvickande tanke, också det. Stadens butiker öppnas först kl. 9, och ibland med försening — expediterna ha i så fall kanske hämtat sig iör mycket vederkvickelse på "vägen till arbetet".

På landet bör det första morgonmötet med naturen, särskilt om våren och sommaren, vara underbart. Se, där har den första rosen slagit ut, och se där, det är som om smågrisarna hade växt — omgivningen är full av upplevelse, och man liksom dras själv med in i det.

Något litet av samma fruktbara livskänsla genom samkänsla kan man också ha i staden. Man går, på väg till sitt arbete, förbi strömmen eller kanalen. Se, där ligger en ny båt, som inte fanns i går. Se, där lossas det från den där båten, och den där målas. Och där är ett hus, som putsas om, där bygges ett annat. Man känner hur hela staden är som en levande organism, som utvecklas och växer, och man själv är en del av den. Ens arbete är inte något dumt och dött; genom det gör man sin lilla insats i det helas liv, och lever själv med det hela. Det var bara en båt, som riggades, grunden till ett hus, som lades, — men när man sett det med det rätta, öppna sinnet på vägen till sitt arbete, då är man färdig att ödmjuk och stolt och tacksam sätta sig till det arbete, som ju ingår också det som en liten del i det hela.

E. TH.

äldre tideräkningen de »tidiga höstdagarne» inträffa.

Då jag i år själv för första gången besökte Daikakuji tempel och deltog i utställningen, hade en mängd av Mishyo-skolans lärare och lärjungar infunnit sig. Det rådde en dämpad brådska i de stora, till utställningen upplåtna tempelsalarne, ett »festiva lente», liv och rörelse, men utan buller eller högljudda ord.

Blommor och grenar, sammanbundna till väldiga knippen lågo uppstaplade i höga travar och fyllde korridorerna. På golvet längs väggarna syntes vaser, skålar och urnor av mångahanda former, färger och storlekar. Alla de som i dag infunnit sig i anledning av utställningen, skulle utan undantag, av det naturliga blomstermaterialet, söka uppkonstruera en sådan dekoration, som Mishyoskolan, sedan flera hundra år tillbaka, lärt sina anhängare. I det allra minsta av sidorummen syntes en grupp lärare. De hade krupit tillsammans på golvet kring fyrpannan och den sjunde vattenkitteln. Där sutto de lågmält samtalande.

De redan avslutade blomsterdekorationerna ordnades på låga pallbord längs väggarna i de rymliga salarna. Präster i gula och violettfärgade togor gingo ljudlöst omkring, övervakande och rådande. Ofta flyttades ett bord, på det att dagern måtte ljusare falla in över de därpå stående blommorna och mera fördelaktigt framhäva deras fina färgskiftningar. Understundom korrigerades ett blads eller en blommas ställning, en grens böjning. Det föreföll mig som hade de sista penseldragen lagts vid en målning eller de »finishing touches» vid en nästan fullbordad skulptur, för att därigenom i minsta detalj uttrycka det ömtåliga konstverkets hela väsen och karaktär.

Det var en underbar utställning.

I rummets dämpade belysning med enk-

la skärmar i glänsande guldfärg såsom bakgrund syntes den ena vasen med blommor bredvid den andra, längs väggarna. Där bredvid, stående på de låga borden, voro de smala, vita träplattorna med konstnärernas namn uppställda. Blott årstidens blommor voro representerade i denna utställning. Alla tycktes vid första ögonkastet ordnade i samma stil. De vajande, gra-ciöst böjda grenarne avtecknade sig präktigt mot skärmarnes guld, under det att färger, ljusreflexer, skuggor och dagrar framträdde med frappant effekt. Det var egendomligt, fängslande. Vid första påseendet, som sagt, rådde en fullkomlig likhet i stil och komposition bland alla konstverken. Men vid närmare betraktande försvann det monotona enformighetsintrycket genom framträdande av detaljernas förvillande växlingar.

Men alla konstverken voro icke fullbordade. I korridorerna befunno sig ännu de, vilka voro sysselsatta med blommornas ordnande. Där sutto många av lärarne själva, i färd med att avsluta sina egna verk. Eljes såg man dem bland lärjungarne, som de hjälpte att utvälja grenarne, att avklippa överflödiga kvistar och blad eller att bryta och såga väldiga trädstammar, för att giva dem deras behöriga former.

Stillsamt rörde de sig på det mattbelagda golvet. Artigt och etikettsfullt samtalade de med varandra. Med lågmälda röster uttalades varje kriticerande ord, hövligt rättades det, vilket var felaktigt i lärjungarnes arbeten. Där rådde den fina takt, förnäma hållning och etikettsfullhet, som föder sinneslugn och framträder i måttfullt behärskade rörelser och fin konversation. Blomsterkulten hade lagt sin prägel över hela deras väsen och man omgavs i denna miljö av en atmosfär av förgångna tidars mystik och kultur, som grep de närvarandes sinnen.

Kunskapen och förståelsen av blommornas föder förståelse människa och människa emellan, till och med då, när så oförenliga kontraster som västerlänningen och österlänningen föras samman. Den utjämnar, liksom gemensamma tedrickningar och gästbudsmåltiden i cha-no-ju, börd, rang och nationalitet.

Ehuru jag var i själva hjärtat av Japan, dit sällan eller aldrig någon utlänning förirrar sig, och omgiven av idel främlingar och gestalter, som från svunna tider tycktes träda fram för min blick, umgingos vi, den japanska blomsterkultens utövare förtroligt med varandra. Genom mina studier av »ikebana», blev jag upptagen i deras krets och alla de skrankor, som eljes skymde min utsikt, voro här för några ögonblick försvunna. Klart kunde jag skåda in i deras väsen, ty den, som blir upptagen i blommornas orden, med dem förena sig dessa, eljes slutna, inbundna österlänningar med hjärtats förståelse och vänskapens band.

Det var svårt att slita mig lös från denna fängslande omgivning. När jag åter trädde ut ur templets skymningsvärld och lämnade bakom mig de små dunkla kejsar-gemaken, helgonbilderna, offergåvorna, rökelsen, blommorna i den gamla tusenåriga byggnaden, var det, som toge jag ett jättesteg fram i tiden. Solen glödde mot oss och när vi vandrade fram genom bygatorna följde oss nutidens skolbarn nyfikna och skrattande. Min goda »sensei» (lärare) sökte förklara för mig den gammalmodiga stämningen, som även hon förnummit och som vilat över dagens händelser och omsvept våra sinnen. Det var oförgätliga stunder, till vilka jag ofta längtar att återgå, ty jag älskar att intränga i detta folks tankevärld eller åtminstone söka att uppfånga en skymt av den, vid de stunder, då täcket liksom drages åt sidan.

IDA TROTZIG.

BLUS BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI AB GÖTEBORG

Vinägrons Ättiksprit

är syrestark och aromatisk. Gör det inlagda till en delikatess.

KULTIVERADE UTLÄNNINGAR, som besökt Sverige, känna sig ofta tilltalade av det svenska landskapets stora linjer och vidder, där dessa, här och var, särskilt norrut, bli typiska för svenskt landskap. Men främlingarna förvåna sig ofta över vårt lands stora saknad av det pittoreska. Det är de stora linjerna, som vi se och uppskatta, de små vråarna se vi inte, de existera inte för oss.

Låt oss som ett exempel ta en trädgård vid en svensk genomsnittsherrgård eller »egendom», som de älska kalla sig.

Talar man med ägaren om trädgården, så blir det genast ett prat om kostnader, trädgårdsarkitekter, spegelkanaler, antika statyer, japanska tépaviljonger och allt som han så innerligt gärna ville ha, om han bara hade råd. Alltså äro de stora linjerna, de stora måtten, framme igen!

Att ordna det lilla som finns, att utnyttja de proportioner, som redan äro givna och att av detta söka utvinna det mesta möjliga, det går inte. Intresse saknas, smak saknas, vilja saknas.

Det anses i vårt land rent av abnormt, att en karl kan intressera sig för en sådan sak som rumsinteriörer, färgsammansättningar, trädgårdsanläggningar, blommor. Allt det där, d. v. s. all smak i hemmet utövas, enligt begreppet, av kvinnan i huset, men hon är i många fall själv för upptagen, för inkompetent och för oföretagsam att här vid lag kunna uträtta något själv. Och utan manfolkshjälp går det knappast. Men då stå de mitt uppe i slåttern, i skörden, i sådden, i höst eller vårbruket — — — så då kan ingenting göras. Och ingenting blir gjort.

Vi få hoppas, att en kommande generations svenska manfolk ha bättre smak än vår tids. Det är nog i stor grad modifieras inflytande, som härvidlag skulle kunna uträtta något. Lär er son att odla sin smak. Då kommer kanske den tid, då man kan vara »karl» och icke anses feminin, om man, som japanerna, njuter av blommorna på matbordet lika mycket som av rätter och viner.

*

Dylika tankar komma obönhörligt över en, då man ser en hel del svenska herrgårdsträdgårdar, platser som borde ha alla förutsättningar att med litet god vilja bli en liten idyll.

Det vill ju så oändligt litet till och jag vet flera exempel på små verkningsfulla pittoreska arrangemang, som faktiskt inte kostat ett enda öre — endast litet god vilja och företagsamhet.

Den sorgligt typiska nutida svenska herr-

En trevlig trädgårdstrappa (entré till trädgården) med rabatt av stormhatt, brandgul lilja, krunlilja, ringblomma och pelargon. Alltsammans åstadkommet av tre skolpojkar under loppet av några dagar. Stenen till trappan och terrassen har därvid av dem brutits, kilats, framforslats och lagts, rabatterna grävts och växterna planterats. Allt utan ett enda öres kostnad.

gårdsträdgården på ett par tre tunnland eller så, är alltid anlagd i s. k. engelsk stil. (Detta påstående borde vara en dödlig förolämpning mot hela den engelska ljuvliga trädgårdskulturen!) Ett par smala slingrande gångar löpa omotiverat runt boningshuset, gångar, som det aldrig skulle falla en förnuftig människa in att gå. Går man, så går man raka vägen över gräsplanen och allt. Sedan består trädgården av en berså eller grotta, där ingen människa sitter samt av ett eller annat vårdslöst blomsterland, där man rent av tycker synd om blommorna.

Kunde vi inte en gång för alla lämna den »engelska» anläggningen åt sitt öde. Den lämpar sig utmärkt, när man har parker på kvadratkilometer till förfogande, då dessa oerhörda och ljuvliga grasmattor ligga som oändliga hav av grön sammet mellan stora grupper av gamla parkträd.

Men anläggningen passar inte alls till trädgårdar och täppor av mindre dimensioner och absolut inte till herr och fru Svenssons lilla trädgård på ett à två tunnland (inklusive hus).

Den lilla trädgården måste behandlas på sitt sätt, där måste man söka det intima, det pittoreska, och det är ingen konst alls att förvandla en täppa eller min-

dre trädgård till en liten ljuvlig idyll. Det finns utmärkta anvisningar och råd i svensk och utländsk trädgårdslitteratur, om man inte kan hitta på något själv.

Man måste lämna de stora linjerna, där inga förutsättningar för sådana finnas, man måste se sin egen och tingens begränsning och inom denna ram söka göra det bästa möjliga.

Det är absolut förkastligt att resonera så som vi ofta vilja: antingen skola vi bo i praktfulla palats, men när detta icke låter sig göra, betrakta vi boplatsen som en tillfällig nödvändighetslysa, som inte är värd vårt intresse och vår omsorg.

Herr Svensson skall ha filer av praktgemak och Babylons hängande trädgårdar, annars äger allt det där intet intresse för honom. Det är storleken och det »påkostade» som för honom äger värde. Smaken fattas, intresset för det intima, det pittoreska, det lilla. För övrigt äro alla intressen för sådant där smått krafs alldeles för små och obetydliga för herr Svenssons stora, världsomfattande själ.

En trädgård fordrar ju arbete och skötsel och sådant kan ju vålla utgifter. Men herr Svensson brukar ju alltid vara rädd att dynastien skall dö ut, varför en stor del av dessa arbeten borde kunna utföras av små Svenssöner, även om de äro pojkar.

Uppfostra barnen, icke minst pojkar, till trädgårdsarbete, låt detta från tidigaste början ingå i deras medvetande. Tvinga dem inte, så de få avsmak för det utan försök intressera dem för saken, indela trädgården i olika delar, där var och en får sin att sköta och utdela sedan på hösten pris åt den, som skött sin bit bäst.

Men trädgården är kanske från början så tråkig, att barnen med sin rika fantasi plågas av allt arbete där. Låt då dem själva lägga om trädgården, gärna efter sin egen smak, låt dem ta bort det där enda lilla blomsterlandet med sin förblåsta sneda dahlia i mitten och låt dem få trädgården att prunka av blommor. Barn och blommor höra samman. För mycket blommor kan ingen få men väl för litet, samla till massverkan, så ni får färg kring ert hus. Barnens färgsinne kan därigenom odlas. Naturen själv är den största färgkonstnären, lär dem att lära av den.

Ju vackrare ni får er trädgård, ju mer pittoresk, desto mer intresserar den era barn. Låt dem själva tänka ut förändringar, förbättringar.

Arbeta vi så, skola vi snart nog till eget nöje ha de pittoreska detaljerna även hos oss.

JARRAMAS.

Dessa tre bilder visa, hur man med enkla medel kan åstadkomma en pittoresk verkan i en trädgårdstrappa. T. v.: Sten-terrass med pioner. I mitten: En gammal trappa mellan äppelträd och fläder. T. h.: En engelsk trädgårdstrappa.

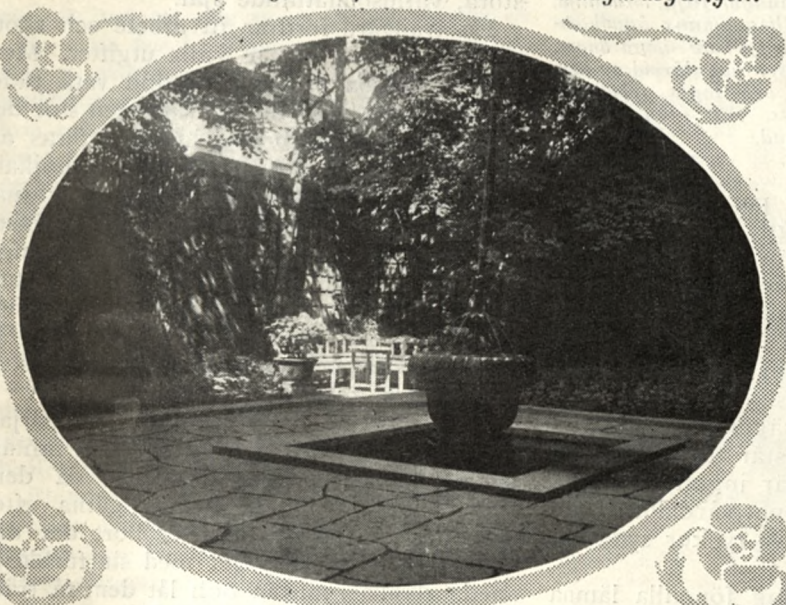
PRIVATA TRÄDGÅRDSIDYLLER I STOCKHOLM OCH EN "HELA NATIONENS TRÄDGÅRD" I SKÅNE

En modern och vacker trädgårdsanläggning utanför herr Erik Brodin juniors nya hus Villagatan 6. En intressant detalj är de stora stenflisorna, som efter yamla förebilder täcka trädgårdsgången.

Uppgången till villan på Wrangelsberg.

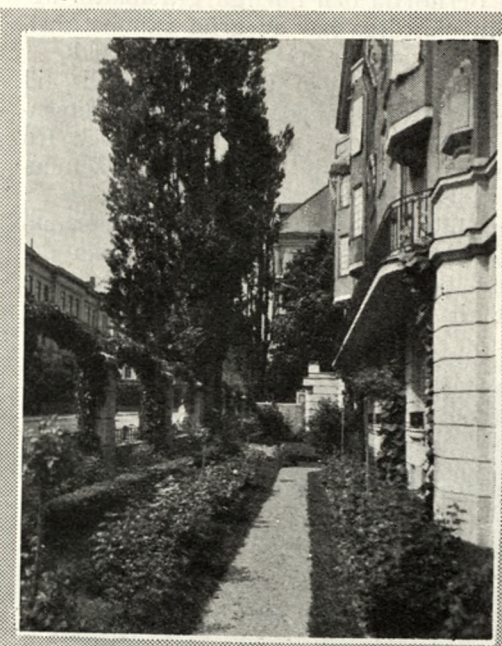
Det vilar något av klassisk ro över detta förnäma trädgårdsmotiv, beläget mitt i hjärtat av Ostermalm. Trädgårdens ägare är generaldirektör Olof A. Söderberg, Karlavägen 41.

Ett hörn av friherrinnan Wrangels utsökta trädgård kring villan Wrangelsberg på Lidingön. Åran av anläggningarna tillkommer huvudsakligen greve Malachowski, vilken som flykting kom hit från Polen och i två års tid roat sig med att på Wrangelsberg skapa en hel idyll med hundratals olika blomarter, däribland en mängd rosor, samt dessutom stenformationer och terrasseringsar. Lägg märke till det lilla vattenfallet till höger på bilden!

Denna lilla förtjusande idyll med täcka rabatter och snäckor längs gångarna ligger på Söders höjder, och adressen är Badstugatan 23. Foto K. Wallberg.

Utanför det moderna hyreshuset Villagatan 13 finnes en smakfull trädgårdsanläggning med spaljeer och rosor, i stil med de vackra »Vorgarten» man brukar se framför nyare hus i Berlins förstäder.

NÅGRA AV DE HÄR ÅTERGIVNA bilderna kunna kanske erinra oss om hur mycket vi kunna göra av en trädgård, vare sig det är i staden eller på landet, vare sig den är liten eller stor. Den nordiska sommaren är så kort, att vi ha allt skäl att medan den härskar ta vara på allt som naturen då unnar oss. På annat ställe i detta nummer erinrar en författare om hur man med små medel kan även på ett litet område åstadkomma utsökta pittoreska effekter.

Stockholm, som är så rikt gynnat av naturen, har också en mängd olika slags trädgårdar, från takträdgården till gårdsidyllen, från de nya förnäma husens »Vorgarten», som försköna gatuperspektivet, till de små idyller, dolda bakom höga plank eller bergknallar, på Söder, där i lusthusen fridsamma gubbar spela kort om lördagskvällarna eller små gummor drömma om hädangångna dar. Det

Sgdländsk slämning vid Skånekust: utsikt över havsbukten från kringbyggda gården på Norrviken vid Båstad.

Direktör Abelins trädgårdsanläggningar på Norrviken äro berömda i hela Norden. Här ser man ett parti från själva gården: spegeldammen med boningshuset i bakgrunden.

Stockholms Södermalm gömmer otaliga små trädgårdsidyller likt denna, från Badstugatan 45. Det lilla huset lär en gång ha bebotts av en karolin. (Foto Wallberg.)

Här ett annat slags storstadsträdgård. Den är ramen för en konstnärstateljé, skulptören Sidney Gibsons. Östermolmsgatan 57. (Foto Wallberg.)

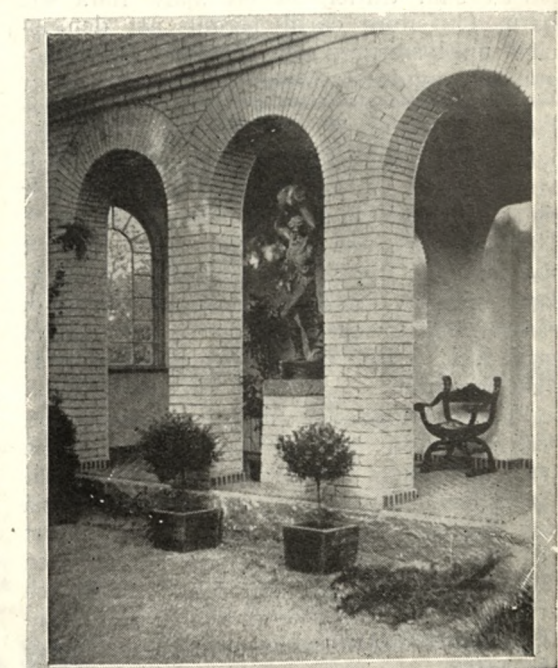
är en vacker och egendomlig provkarta på stockholmska trädgårdar, som våra bilder erbjuda.

Trädgårdslandet framför andra är emellertid Skåne. Och där har på de senaste 12 à 15 åren i en avskild krok pågått ett trädgårdsarbete, som dock först de båda senaste åren låtit betydligt tala om sig. Det är Rudolf Abelins vid Norrviken utanför Båstad. Syftet med arbetet har varit dels ekonomiskt, dels estetiskt. Vad det ekonomiska angår, är det nog att säga, att där frodas c:a 5,000 fruktträd, ändå flera ädla hasselbuskar, 20,000 spaljeplantor, köksväxtland och ett mindre växthus' skiftande odlingar. Vad det estetiska beträffar, finner besökaren vid Norrviken en slottsträdgård i barockstil, som genom att hela landskapet dragits med in i perspektivet och inkomponerats i trädgården ger intrycket av att hålla större mått än Versailles och Drottningholm (vilket naturligtvis är en synvilla), en mindre terrass i åttioalets smak, en liten barockterrass, med klippta figurer, och ett förtjusande panorama över »Japan» och bukten, en träd-

gård i japansk stil med växter från de mest skilda land, en kringbyggd gård med gamla dekorativa fruktträd, murar, loggior, statyer, en pelargång och en vackert infattad damm samt sist men ej sämst över bron till renässanssträdgården ett oändlighetsperspektiv över Kattegatt. Renässanssträdgården själv bjuder på sirliga »finritningar» och ett härligt medelhavsliknande perspektiv över havet och Houfs hallar. Vidare finner man å Norrviken en (närmast engelsk) rosengård omfattad av svartgröna alléer och med en under arbete varande perspektivutläggning upp mot åschrönet. Ofärdiga äro likaledes en österländsk trädgård, en engelsk park av de mest växlande och väldiga proportioner jämte en kyrkogård, förutom andra projekterade, alldeles opåbörjade anläggningar.

Allt är gjort med tanke på att Norrviken, såsom ju faktiskt redan skett, skall betraktas såsom en nationens egendom och komma den fackliga undervisningen och den trädgårdsintresserade allmänheten tillgodo.

På besökaren göra de skiftande tavlorna, som trots att de ligga intill varandra, dock

Direktör Abelins arbetsloggja på Norrviken.

EN KURS I BARNAVÅRD

FÖR IDUN AV DR ARTHUR FÜRSTENBERG

(Forts.)

FÖR KROPSPLIG ÖVERANSTRÄNGNING måste dock den ammande modern varnas. Daglig vistelse utomhus torde vara lämplig och deltagande i sportövningar, som icke drivas till överansträngning, mycket välgörande. Därvidlag torde alla grenar av sport kunna användas; särskilt löpliga äro de grenar, den unga modern förut övat.

Det torde vara allmänt bekant, att en kvinna, som väntar ett barn, icke har någon menstruation och likaså, att sådan icke genast inställer sig efter barnets födelse. Men å andra sidan har allmänheten en felaktig uppfattning, då den tror, att menstruationen uteblir under hela digivningstiden, ty detta är långt ifrån förhållandet. Ungefär hälften får sin reglering åter redan i 2 månader efter barnets födelse och de övriga förr eller senare, oavsett om modern giver barnet di eller ej. Dock inställa sig regleringarna tidigare hos de mödrar, som ej giva sina barn bröstet, än hos dem, som det göra. Regleringens återkomst är emellertid ingalunda något tecken på, att digivningen bör upphöra. Dock brukar mjölmängden under regleringsdagarna vara något mindre än annars och barnet under samma dagar något oroligt.

Tillfälliga och mindre allvarliga sjukdomar giva icke anledning till digivningens upphörande; smittosamma sjukdomar kunna dock tvinga därtill, men därvid och vid andra allvarliga sjukdomar blir det den behandlande läkaren, som får bestämma, hur med digivningen bör förfaras och han tager då så väl moderns som barnets intressen i betraktande.

Några ord om ammor.

Nu ett par ord om det slag av naturlig uppfödning, som förekommer, när ett barn näres vid en annan kvinnas bröst än moderns, d. v. s. ett par ord om ammor.

Jag har redan nämnt, att det förr i tiden ofta förekom, att bättre situerade kvinnor underlåto giva sina barn bröstet och anskaffade ammor för att bereda barnen den bästa näring. Sedan upplysningen stigit, förekommer det emellertid numera så gott som aldrig, att en välsituerad mor av egoistiska skäl underlåter att själv nära sitt barn. Om man därtill lägger, att den sociala upplysningen och speciellt upplysningen om moderns första och största plikt

lyckligen skiljts åt, ett ofta överväldigande intryck, ej endast för det energiska, målmedvetna arbete, varom de vittna, utan ock för deras oförlikneliga skönhets och renhets skull. Uttalanden sådana som: "ej visste jag att något sådant fanns i Sverige", får man dagligen höra av besökare. Man går därifrån såsom väckt ur en vacker dröm, vars realitet man dock tycker måste ligga utanför verklighetens gräns.

Vid Norrviken har Abelin praktiskt visat, vad han menat med sin kritik över gångna tiders och nuets trädgårdar och givit ett påtagligt bevis för att om man förstår att "slå upp fönstren till det ytterliggande landskapet och draga in det i trädgården", så har även nutidsmänniskan med begränsade medel och arbetsresurser möjlighet att skaffa sig en anläggning i forna tiders stora mått och klassiska linjer.

mot sitt barn bidragit därtill, att den i ekonomiskt hänseende sämre ställda kvinnan numera sällan har sinne att — om hon över huvud taget vill och kan giva di — giva di åt ett främmande barn, förstår man lätt, att ammväsendet, åtminstone i vårt land, mer och mer kommit ur bruk.

Men det gives dock fall, där man är tvungen att söka anskaffa en amma för att rädda barnets liv och det är, när barnet ej kan få modersmjölk och på grund av för tidig börd eller klenhet av annan orsak ej utan stor risk kan uppfödas artificiellt. I spädbarnshem, där ett flertal barn vårdas, är man också tvungen att för de klenaste och spädate barnen söka erhålla tillgång på kvinnomjolk.

Då det emellertid ligger något synnerligen osmakligt och brutalt däruti, att den bättre situerade kan köpa bröstmjölk åt sitt barn, under det att den fattiga kvinnan måste lämna sitt eget lilla barn åt sitt öde för att skaffa sig och sitt barn medel till uppehälle, bör man vid anställande av en amma hava hennes barns intresse för ögonen och antingen, vilket är det riktigaste, låta henne till sin nya plats medföra sitt eget barn eller ock på annat sätt sörja för hennes barns vård och uppfödning.

Amman bör ej skiljas från sitt eget barn.

I allmänhet torde det numera vara så, att amma endast anskaffas för de för tidigt födda, alltså mycket små barn. Om amman icke till sin nya plats medför sitt eget barn, är det fara värt, att hon snart sinar, ty det lilla barn, som skall näras vid bröstet, förmår ofta ej att till fyllo draga ut ammans mjölk. Annat blir förhållandet, om amman också låter sitt eget barn få komma till bröstet för att där få sin näring, som vid behov kompletteras med artificiell uppfödning. Jag brukar därför såväl för det barns skull, för vilket amman anställs, som ock för ammans eget barns skull på det livligaste tillråda, att amman till den familj, där hon anställs, får medföra det egna barnet och på Sällskapet Barnavårds barnhem, där 5 ammor äro anställda för att bereda de minsta barnen förmånen att uppfödas med kvinnomjolk, få de alla medföra sina egna barn. På detta sätt ordnat borde ammväsendet kunna fortvara, ty därigenom äro alla de sociala olägenheter, som detsamma så lätt medför, nästan till fullo bortskaffade och de av kvinnomjolk särskilt beroende barnens intressen tillgodosedda.

Skall en amma anskaffas för ett barn, så måste man komma ihåg att såväl amman som hennes barn oivillkorligen böra undergå en noggrann undersökning av läkare, så att man kan vara, så gott sig göra låter, säker på, att bägge äro fullt friska. Det är av ingen betydelse, att ammans barn och det barn, för vilket amma anskaffas, äro så lika i ålder som möjligt. Det är å andra sidan lätt att förstå, att man gör klokt uti att söka skaffa så mycket upplysningar som möjligt om den blivande ammans föregående vandell, på det att man icke i sitt hus inför en person, som där kan förorsaka ledsamheter av allehanda slag.

En god amma är den, som är frisk och har god tillgång på mjölk, har lätt fattade

och hela vårtor samt uppvisar ett för sin ålder väl nutrierat, friskt barn.

Allt, vad som ovan nämnts om moderns sätt att giva di, hennes levnadssätt under digivningstiden m. m., gäller naturligtvis också för amman, vartill kommer, att man alltid bör hava i minne, att den, som söker amplats, är en person, som är van vid kraftigt arbete och enkel, om också kraftigt kost. Det är därför av stor betydelse, att man håller henne till ordentligt arbete och icke förstör hennes matsmältning med för fin föda och därmed tillintetgör eller minskar hennes digivningsförmåga.

Den konstgjorda uppfödningen.

När jag nu går över till den konstgjorda uppfödningen, upprepar jag, vad jag sade vid inledningen till den naturliga, att det egentligen icke finnes mer än ett verkligt gott sätt att uppföda späda barn och det är vid bröstet. Trots detta mitt uttalande måste jag å andra sidan medgiva, att den konstgjorda uppfödningen under de senaste decennierna vunnit ofantligt mycket i säkerhet och att man numera med mycket större lugn än förr kan inleda en konstgjord uppfödning även för nyfödda barn. Det är heller icke det minsta tvivel därom, att icke det intensiva arbete, som alltför nedlägges på studier av uppfödningens problem, skall föra oss ännu mycket längre, så att resultatet av den konstgjorda uppfödningen mer och mer kommer att likna resultatet av den naturliga, men att vi skulle kunna komma ända därhän, att resultaten bleve jämgoda, ha vi dock icke den minsta förhoppning om, särskilt då man tager i betraktande det, jag nämnde i inledningen om den naturliga uppfödningen, att denna senare skänker barnet en viss naturlig immunitet, icke endast för den tid, digivningen fortgår, utan även för åren därefter.

Det torde vara allmänt bekant, att dödligheten bland barn, som uppfödas konstgjort, är betydligt större än bland bröstbarnen, men å andra sidan torde man numera våga det påståendet, att det icke så mycket är den konstgjorda uppfödningen själv, som har detta sorgliga resultat utan att detta mera beror på olämplig mjölk, olämpliga blandningar och olämpliga mängder föda. Kan man undvika dessa fel — och det kan den moderna barnläkekonsten bättre än fordomdags — torde man ej behöva riskera, att de konstgjort uppfödda barnens livsmöjligheter skola vara avsevärt sämre än de naturligt uppföddas.

Hur mjölkhygien på senare år förbättrats.

När bakteriologien för 40—50 år sedan lärde oss, vilken viktig roll bakterierna spela i människans liv, trodde man, att skillnaden i resultatet av den naturliga och konstgjorda uppfödningen huvudsakligen berodde därpå, att barnet vid naturlig uppfödning fick en i stort sett bakteriefri föda och vid den konstgjorda en synnerligen bakterierik sådan och slöt därav, att resultatet skulle bli jämnställda, blott den konstgjorda födan medelst kokning bleve relativt bakteriefri. Från den tiden stannar det ännu brukliga sättet att koka spädbarnets artificiella föda.

(Forts.)

REDIGERAD AV IDA HÖGSTEDT.

KRÄFTOR OCH KRÄFTKALAS.

(Eftertryck förbjudes.)

FÖR ALLA DEM SOM TYCKA OM KRÄFTOR och kräftkalas — och det göra väl nästan de flesta människor — är det en lycka att ej bo i Stockholm med omnejd. Ty medan i landsorten de populära augustiskaldjuren kunna erhållas till 2—1.50 kronor pr tjog och t. o. m. ej så litet under denna summa, är priset i huvudstaden det dubbla och ofta ännu högre. Orsaken till detta för stockholmaren nedslående förhållande ligger i de dyra frakterna och transporterna. Men de överallt närvarande och påpassliga mellanhanderna ha nog också de en avsevärt stor del i Stockholmskräftornas dyrbarhet!

Men dyra eller icke dyra kräftor, så eger dock landsbygden ännu en stor fördel framför huvudstaden, nämligen den, som utgöres av själva kräftfångsterna och de därpå omedelbart följande kräftkalasen. Nog för att en kräftsupé kan vara mycket rolig också i Stockholm eller i något av dess alla grannsamhällen, men till vad som menas med ett kräftkalas, dit när aldrig en sådan supé, huru väl och traditionellt den än må vara arrangerad. Ty till kräftkalas höra samling med kaffe och dopp på verandan eller i det gröna, sedan promenad med hävar, agn och korgar ned till sjö- eller älvastrand, så själva den spännande kräftfångsten och till sist själva kräftmåltiden, som givetvis tar form av en supé. Att denna senare ej må bli för sen, kan i viss mån förhindras genom att vid hemkomsten stora kittlar med kokande vatten redan stå på spisen.

Att koka kräftor anses och det med rätta att vara ett av de mest barbariska företag som förekomma i ett kök. Men det barbariska kan avsevärt dämpas, om kokningen sker efter vissa bestämda regler, — här rättare uttryckt föreskrifter — vilka alltid måste följas. Och ingen husherr, hur högt hon än anser sig sväva över de direkta köksregionerna, bör uraktlåta att personligen se till att de i praktiken efterföljas. Ty människornas plikt mot de "stumma bröderna" bör även omfatta kräftorna, i vad angår deras övergång från det svarta tillståndet till det röda, vilken skall ske så raskt som möjligt.

Kokning av kräftor.

Innan kräftorna kokas, ser man efter att alla verkligen äro levande. Döda kräftor äro nämligen hälsovådliga. Därefter läggs de i en ej för liten balja, vilken är nästan halvfyllt med friskt, men därför ej iskallt vatten. På spisen står en stor gryta med kokande vatten, vilket är tillsatt med ett par dillstånd och salt. (Till varje liter vatten c:a i rågad matsked salt). I ett durkslag med tämligen höga kanter läggs 6—7 kräftor, locket på den starkt kokande kitteln avtages, durkslaget nedsänkes raskt i vattnet, och locket pålägges ögonblickligen! Efter c:a i min. upprepas proceduren, och så fortsättes tills alla kräftorna äro kokta. — Skulle däremot, vilket tyvärr ej är sällsynt, alla kräftorna eller om så endast ett tjog på en gång illaggas, bleve det kokande vattnet allt för mycket avkyllt, varigenom djuren finge en långsamt pinande död. Sker kokningen på ovan beskrivna sätt, dö kräftorna ögonblickligen. Tiden för kokningen beräknas till 15—20 min.

En liten gammaldags kräftsupé.

Menu.

Smörgåsbord: smör, ost, rädisor, inlagd sill, rökt renstek, fin metwurst eller dyl. kallskuret.

Kräftor.

Släpärter med skivat smör.
Kaffe med pepparkakor.

Bordet för en kräftsupé dukas glatt, "vänligt" och enkelt. Ingen fin damastduk, som man är rädd om, utan en hårdmanglad, bländande vit — eller halyblekt — drällduk. Först lägges för varje kuvert en enklare terserviett, på denna kommer en vanlig stor tallrik för kräftorna, därpå en pappersserviett och så en smörgåsiätt. Utom vanlig serviett, kräftkniv m. fl. tillbehör kommer så på ena sidan av varje kuvert en sköljkopp (för fingrarna), fylld till hälften med vatten i vilket simmar en

liten dillkrona och en halv citronskiva. Att sköljkoppen står på en liten asiätt följer av sig själv. (Sköljkopparna kunna givetvis utelämnas, men det är trevligt med dylika koppar, när det kännes ganska angenämt att då och då vid kräftförtäring doppa fingrarna i vatten).

Över varje kuvert kommer ett ölglas och kanske vid riktigt festliga tillfällen även ett rehnvin eller moselglas, om vin önskas på grönrätten, vilket i våra dagar torde anses vara en onödig lyx.

Huvuddekorationen vid en kräftsupé är givetvis kräftorna, där dessa ligga högt i en pyramid, rikt garnerad med friska, stora dillkronor. Blommorna spela en mera underordnad roll, i alla händelser få de ej svära emot kräftornas livliga färg. Skära rosor och ljusröda nejlikor t. ex. skulle här passa illa; bättre är då orangegula ringblommor, kraftigt rödgul och brunröd krasse eller alla bäst några få kvistar tegelröda pelargonier med sitt rika bladverk.

Kräfter skola ätas med lugn och i långsamt tempo. Smör och bröd, ej att förglömma färskt, mörkt spisbröd, skall hela tiden finnas på bordet. Ty det existerar något som kallas för kräftsmörgåsar, stora stycken hårt bröd med smör och belagda med ett helt litet berg av kräftans ljuvliga innandöme.

När sista kräftan försvunnit från fatet, är rådligt att taga en liten paus medan alla spår av kräftätandet bortspas. Finnes nu fat med ljumt vatten i något närgränsande rum, verkar det inte allt för störande om deltagarna stiga upp för att tvätta sina händer. Ty det är trevligt, när grönrätten skall förtäras att då ej längre någon doft av kräftor finnes kvar.

Släpärter äro vanliga åkerarter, med skidor, som ännu äro klart gröna. Men saknas dessa, är det nästan ännu finare att servera ännu ej fullt matade spritärter.

För 10 personer beräknas 5 liter sprit- eller åkerarter, som sköljas väl, utan att rensas, d. v. s. de få ej frias från blomfäste och trädar. Ärtorna läggas i fullt kokande vatten, tillsatt med spad, och få sakta koka färdiga. Dock aktas väl så de ej koka så länge att de öppna sig. De tagas upp, få hastigt rinna av och läggas på värm d. serviett lagd på varmt fat. Serveras med smält smör. Varma tallrikar!

*

Konservering av kräftor kommer merändels ej i fråga annat än när dessa äro fångade vid egna vattendrag, eller när man av någon anledning kommit över en del tjog till särdeles fördelaktigt pris.

Kräftorna kokas, som ovan beskrivits, men saltet minskas till minst hälften. Därigenom krymper ej köttet i stjärter och klor så mycket som när ordinar saltmängd användes. Kräftorna få så fort som möjligt kallna i sitt spad, varefter köttet uttages i så rediga stycken som låter sig göra. Kräftköttet nedpackas tätt i små burkar av Weck- eller liknande typ och överslås med vanlig saltlag (1 struken msk. salt på 1 liter vatten) eller ock med spad från kräftsmörgåsbereidning (se nedan!). Burkarne steriliseras sedan vid 100 gr. — full kokning — under 90 min.

Kräftsmör beredes av skalens jämte det lösa innamätet från kräftor, där köttet uttagits för stuvningar etc. eller ock för konservering. Skalens stötas mycket fint i en stor stenmortel tillsammans med ett stycke gott smör. (Till skal från 3 tjog kräftor beräknas 300—350 gr. smör). När massan är fin, lägges den i en kastrull och får under omrörning sakta fräsa 15 min., varefter så mycket kallt vatten slås på, att det gott står över skalmassan. Locket pålägges och kokningen fortsättes i sakta tempo omkr. ¾ tim. Kräftmassan jämte sitt spad silas genom silduk, varvid tryckes med tråsked på massan för att få ut allt det feta. Det fransilade ställes på sval plats, då smöret snart flyter upp. Det feta avskummas, fräses ännu en gång upp så all fuktighet avdunstar och hålles upp i små porslins- eller glasburkar — t. ex. väl rengjorda salvburkar eller dyl., vilka överbindas med pergamentspapper. — Ett annat sätt är att forma kulor av det stelnade smöret och förvara dessa i en burk med saltlake. — Allra finast och hållbarast blir dock kräftsmöret om det hålles på den minsta storleken (¼ lit.) konserveringsburkar och

steriliseras vid 80 gr. under 20 min. Men i detta sista fall erfordras det mycket kräftor, jämte att man har ett s. k. "stort hus".

IDUNS KÖKSALMANACKA.

20—26 AUG.

SÖNDAG. *Frukost:* Smör, börd, ost, ansjovis, skivade tomater, plättar och sylt; kaffe eller te, vetekrans. — *Middag:* Kräftsoppa; stekta ungtappar med potatis, gurka och grönsallad; äppelkaka med vaniljsås.

MÅNDAG. *Frukost:* Potatis och ansjovislåda, smör, bröd, ost, rädisor, kaffe eller te. — *Middag:* Kött- och rispudding med svampsås (och potatis), Körsbärssoppa med skorpor.

TISDAG. *Frukost:* "Smäländsdoppa" med nykokt potatis; smör, bröd, skivade tomater; kaffe eller te, skorpor. — *Middag:* Kokt skärgårdstorsk med skirat smör med hackade ägg och persilja uti (eller senapsås); mannagrynsbrulé.

ONSDAG. *Frukost:* Glödsteckt sill, överlagen med mjölk, nykokt potatis; smör, bröd, ost, rädisor; kaffe eller te, skorpor. — *Middag:* Dillkött på får, dillsås, potatis; filmjölk.

TORS DAG. *Frukost:* Sammanstuvat färbött och grönsaker (köttet rest sedan onsdagens middag); smör, bröd, skivade tomater; kaffe eller te, skorpor. — *Middag:* Färsk vitkålssoppa med frikadel; ugnspannkaka med sylt (dubbel sats).

FREDAG. *Frukost:* "Sillsås" med potatis; smör, bröd, rädisor, kaffe eller te. — *Middag:* Bräckt skinka med stuvad blomkål och nykokt potatis; blåbärssoppa med klump.

LÖRDAG. *Frukost:* Uppstekt ugnspannkaka, (andra hälften från torsdagen), sylt; smör, bröd, ost, kaffe eller te, skorpor. — *Middag:* Stekta flundror med potatis och gurka; risrand med bärkompott.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes.)

Extra fin kräftsuppa (för 10 pers.). — 2 tjog kräftor, omkr. 5 lit. kokande vatten, 1 rågad dcl. groft salt, 2 dillstånd. — 1 lit. spritärter, 100 gr. smör, 1 lit. svag buljong, drygt ½ lit. spad från ärtorna, kräftsmöret, 1 lit. buljong kokt på de urspritate ärtbaljorna, 3—4 msk. mjöl, en aning cayennepeppar, 1 tsk. socker, salt. — *För avredning:* 2 äggulor, i dcl. tjock grädd.

Kräftorna kokas enligt de regler, som förekomma i kräftartikeln i detta nummer. Sedan de kallnat, uttages köttet från klorna och stjärterna. De senare befrias från tarmen och skäras itu efter längden, varefter allt kräftköttet ställes undan för att sedermera läggas i den färdigkokta soppan. Från skalens borttages det mörka (magen), och sedan stötas dessa mycket fint tillsammans med smöret i en större stenmortel. Massan lägges i en kastrull och får under omrörning fräsa några min., varefter omkr. 1½ lit. vatten påspädes. Kokar sakta med tätt slutande lock i tim. — Under tiden spritas ärtorna och få koka i kort spad medan de urspritate oskalade ärtbaljorna få koka till buljong med omkr. 2 lit. vatten.

Kräftmassan silas och trycker man hårt med tråsked på massan för att få ut allt fett och must. Spadet får kallna så smöret kan flyta upp och stelnas. Detta senare avskummas och fräses med mjölet. Kräftspadet, de båda ärtspaden samt behövlig buljong (svag!) påspädas småningom. Ärtorna iläggas och soppan avsmakas med cayenne (ytterst litet!), socker och salt. Äggulan och den något värmda grädden vispas i den varma sopp-skålen, den kokande soppan ditvispas, och det i vattenbad varmhållna kräftköttet iläggas. — *Ann.* Denna soppa skall vara ljust skärgul, sammetslen och tämligen tjock samt serveras rykande het.

Äppelkaka (för 10 pers.). — En 37-öres limpa, drygt 2 lit. goda syrliga äpplen. 2 dcl. socker, 75 gr. smör, 75—100 gr. växtmargarin. — *Till formen:* 1 msk. (25 gr.) kallt smör, 1 msk. socker, 3 msk. stöbröd.

Äpplena skalas tunnt, skivas och kokas med sockret och minsta möjliga vatten till ett tämligen fast mos. Limpan, som bör vara några dagar gammal och gärna sursöt, rives och fräses med ¾ av smöret och fett. En form eller stekpanna

TÅRTOR och KAKOR

bli bäst med "RUMFORD" nitidens förnämsta bakpulver. Giv allt på namnet samt den vita o. röda etiketten.

Tveka ej i valet av tvål

utan köp

Gahns Lanoiatvål

Vår mycket omtyckta
"3/4 kg. ask"

Choklad | endast
Konfekt | 4:70 kr.
Marmelad | per ask

till landsorten fraktfritt 5:20 kr. pr. ask rekommenderas.
PERCY F. LUCK & CO

Makaroner med tomatpuré.

250 gr. svenska makaroner, skurna bitar eller stänger, 2 1/2 liter vatten
1 msk. (15 gr.) salt, 2 msk. (40 gr.) smör, 2 msk. riven ost,
ca 2 1/2 dcl. tomatpuré. Beredning: Makaronerna sköljas och
påsättas i kokande, saltat vatten och få koka mjuka eller
20 min. De upphållas då i durkslag, överspolas med
kallt vatten och få avrinna. Smöret smältes i
kastrull, makaronerna lägges och beströs
med den rivna osten och tomatpurén
tillsättes. Avsmakas med mera salt,
om så önskas. Serveras som
frukost- eller mellanrätt eller
... till stekt kött. ...

Använd alltid svenska makaroner.

Under sommaren

då många mödrar äro på landet samt på resor,
kunna småbarnen icke alltid erhålla en lämplig,
felfri mjölkost. Medtages då Nestlés Barnmjöl,
så har man alltid till hands ett lättsmält,
kraftigt och billigt näringsmedel, som är lätt att
tillreda på en gång för hela dagen.

KOLYNOS

tandpasta, använd på en lämplig torr borste,
gör tänderna rena och hela munnen frisk och sund.

Finnes hos alla Apotek, välsort. Parfym-, Färghandl. & Raksalonger m. fl.

Åberopa denna tidning och begär gratisprov.

BERNHARD MARING - STOCKHOLM C.

smörjes tjockt med det kalla smöret och beströs
med det sammanblandade sockret och stötbrödet.
Häri läggas varvtals det frästa (kalla) brödet samt
det likaledes kalla äppelmoset. Första och sista
varvet skall vara bröd. På översta brödvarvet för-
delas återstoden av smöret i små flockar. Kakan
gräddas omkr. 3/4 tim. i ordinär ugnsvärme. Den
bör stå i pannan 5 min. innan den stjälpes upp.

Enkel och god vaniljsås (för 10 pers.). — 1/2
vaniljstäng, 1/2 lit. oskummad mjölk. — 1/2 msk.
fint smör, 1 msk. vetemjöl, 1/2 msk. potatismjöl,
vaniljmjölken, 2 msk. socker, 1/2 msk. vaniljsocker,
2 äggulor, 2 dcl. tjock grädd.

Mjölken får sakta och under tättslutande lock
koka med strösockret och vaniljstängen tills mjöl-
ken fått tillräcklig vaniljsmak, varefter den upp-
hålls och vaniljstängen tillvaratages. I kastrullen
fräses smöret med mjölsorterna, och den avsva-
nade vaniljmjölken påspädes under stark vispning
så såsen blir jämn och utan den minsta klump. Ägg-
gulorna röras med 2 msk. av grädden, kastrullen
avlyftes och äggblandningen jämte vaniljsockret
ivispas. Kastrullen sättes åter över elden, och så-
sen får under vispning sjuda men ej koka. Visp-
ningen fortsättes tills såsen är kall. Den tjocka
grädden vispas till hårt skum och nedröres i den
kalla såsen. — Obs! Vaniljstängen kan uteslutas,
då vaniljsockret ökas till 2 msk., dock får såsen
finare smak när vaniljstäng användes.

Ansovis och potatislåda (för 6 pers.). — 12 an-
sovisar, knappt 1 lit. kokt potatis, 3 ägg, 4 1/2 dcl.
mjölk, 1/2 msk. smör, 1 msk. stötbröd.

Ansovisen rensas, varvid ryggen borttages.
Den kokta potatisen skäres i tunna skivor, vilka
sedan läggas varvtals med de delade ansjoisarna
i en smord och brödbeströdd eldfast form. (Överst
och underst skall vara potatis). Äggen vispas med
mjölken och om så önskas, tillsättes 1/4 tsk. socker.
Blandningen hälls i formen och överst strös li-
tet stötbröd. Anrättningen gräddas i god ugn-
värme och serveras i sin form. Smält smör bjudes
till.

För förstuvningen med rötter skäres överlevorna
av färdkötten i mindre bitar. Morötter, palsternackor,
turska bönor, purjo etc. ansas och skäras i stora
bitar, som allsammans får koka i vatten, tillsatt
med litet buljong från dillkötten. Även en del fyr-
delade potatisar iläggas. Spadet skall vara "kort"
så ingenting behöver hällas av. Mot slutet av kok-
ningen ilägges köttet samt hackad persilja.

Gotland och turisterna.

(Forts. fr. sid. 816.)

oss själva. Gotlands turistförening gör vad
den kan för att draga åtskilliga av dem över
till ön, och man kan inte annat än hålla
med föreningen när den rekommenderar
de gutska orterna. Av två skäl bör man
fara till Gotland: det är svenskt, och det
är — icke-svenskt. Icke-svenskt på sådant
vis, att det så starkt avviker från vad vi
eljes äro vana att kalla svensk natur. Lika-
väl som vi fara t. ex. till de tyska Öster-
sjöorterna för att se andra dagar, annan
natur och — medgivom det — höra ett
annat språk, kunna vi fara till Gotland.
Vars språk också klingar tillräckligt främ-
mande (Valdemar Atterdags och Hansans
tid måtte gå igen i det) för att ge oss
sensationen av ett främmande land.

Visby vill som sagt gärna ha turister,
men det koketterar inte för dem med sina
åldriga smycken. Det är en levande, väl-
vårdad stad, med en strandpromenad, där
befolkningen flanerar om söndageftermid-
dagarna, medan ruinerna och de uråldriga
husen därbakom få ligga stilla som ett
Atlantis, sjunket ner i soldis. Därinne kan
turisten nästan gå vilse i krokiga gränder
och gammal Hansatid — tills man rätt som
det är står vid torget och nutiden, repre-
senterade av ett »Systembolag» och ett
»Spritbolag». Jag vet inte varför där finns
två bolag för vad jag i min oskuld trodde
vara samma sak. Men kanske är det ett
utslag av en speciell Visbyisk ordentlighet.
Visby är ordentligt, rent och välstädat som
få andra städer. Det kan vara det, utan
att få den där vissa städningstråkighet,
som följer med fruar, som ha skurmani,
och småstäder, som knappt ens ha det.
Det blir förnämligt vackert som ett välvårdat
gammalt hem med dyrbara antika möbler.

Med Snäckgårdsbaden norr om staden
har Visby fortsatt den där sträckan av

STEINWAY & SONS

STORT LAGER I ENSAMAGENTUREN:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSBERGSGATAN 39

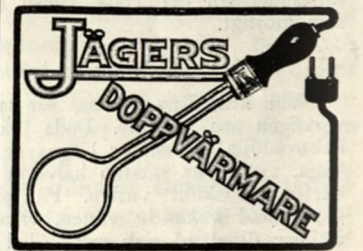

De enklaste — de bästa.

ERASMIC
Vanishing-Fludcream

är oumbärlig för hudens vård. Creamen
är delikat parfymrad, uppmjukar och
förfrisgar huden samt verkar förskönan-
de. Kan användas både sommar och
vinter.

Erasmic Perfumers, London & Paris.
Huvuddepot för Sverige Carl Dichelt
A/B, Sthlm, Tunnelg. 19. — Riks 102 88

PARAMINT
PASTILLER
FORORDAS AV LAKARE.
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid
epidemier.
SÄLJAS ÖVERALLT
O. A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

Mot blodbrist och allmän svaghet

Ferrin

Bästa Järnmedel,
Utmärkt stärkande.

Den sparsamme

ser efter om kostymen eller klädningen är värd att kemiskt tvättas eller färgas hos

LUNDBY

Skönfärgeri & Kem.
Tvättanstalt, Göteborg
KUNGL. HOVLEVERANTÖR

GUMMANS Tvättpulver

— de &
ändå de
bästa.

SOLO-KAFFE
av
A. B. MALMÖ
KAFFEKOMPANI
KA. OCH BÄSTA
SÄMNINGAR

Det ojämförligt billigaste medlet
att tvätta ett kilo kläder med är
LUNDSTEDTS TVÄTTMEDEL

Intet annat har håller så överlägset dokumenterat sig som oskadligt för kläderna. Erhålles överallt.

ROSOR
OCH
PERENNA
VÄXTER

i rikhaltig sortering.

FRUKTTRÄD
OCH
BÄRBUSKAR

allt i utvalda, för svenska, trädgårdar lämpade sorter. Begär vår katalog.

A/B NORDISKA KOMPANIET'S
TRÄDGÅGDAR
H A G A
STHLM 3

»kontinentalt» präglade badstränder, som ganska obruten går fram över Rügen, Själland och ett stycke av Skåne. Naturen påminner om Kullen, men badlivet — eller rättare familjebadlivet, vilket är något annat än både familjeliv och badliv — är förnämare.

Gotland har, som man vet, också andra badorter än Visby. Där är Ljugarn, Klintehamn, Slite. Alla ha de den sympatiska egenskapen gemensam med Visby, att de höra till de billigare orterna i Sverige. T.

I vilket yrke finnas de bästa äkta männen?

DE KVINNOR, SOM LEVA I ETT LYCKLIGT äktenskap, försäkra naturligtvis, att ingen äkta man kan vara bättre än deras — ja, detsamma säga till och med ibland de, som inte äro så alldeles lyckliga, särskilt om detta är deras egen förskyllan. Men om vi nu i sommar- och semester-tider skulle diskutera den frågan — vilket yrke skapar de bästa äkta männen?

Vi kunna gott, inte sant, vara överens med alla prästfruar om att prästen är nr 1. Jämte kanske läraren och ämbetsmannen. De tre föra en idealiskt lugn tillvaro, som måste präglade också deras hemliv. De ha sin regelbundna arbetstid, men när den är förbi, får deras fru rå om dem, utan alltför svåra konkurrenter, inte ens sådana som penningjakt eller alltför stor ärelystnad.

Men läkaren då? — läkaren, som är föremål för en hemlig kult i de flesta kvinnors hjärtan, liksom krigshjälten var det förr, kanske för att han har så stor auktoritet: när han befäller, måste man lyda, hans öga tränger genom allehanda skrankor, han har makt över hälsa och sjukdom. Ja, vi frågade om den saken en bekant läkare själv — inte hans fru, ty hon hade säkert bedyrat, att ingen kunde vara en bättre äkta man än läkaren. — Läkaren är ingen god äkta man, försäkrade han själv. Han är aldrig herre över sin tid, han har ständigt plikter mot andra framför dem mot sin fru. Det har vissa tider hänt, att min hustru och jag inte träffat varandra utom när vi stigit upp och när vi lagt oss. Och hur måste inte läkarens fru lita på sin man! Mitt i natten kan han bli bortkallad på sjukbud. Därtill komma alla faror, som hans yrke utsätter hustrun för. En nervläkares hustru hände det t. ex., att en sinnessjuk patient överföll henne med hugg och slag, så att hon måste gömma sig i garderoben.

Lantbrukaren står kanske också utom tävlan som äkta man, åtminstone om det inte går för illa med årsväxten.

Men hur är det då med journalister, författare och konstnärer? De få i allmänhet, och visst med skäl, betyg bland de sämsta. Journalisten har ofta besvärliga arbetsvanor, som tvinga honom göra natt till dag. Han kommer kanske hem från arbetet kl. 4 på natten, och då är han vaken och livlig, vill äta och konversera, medan frun på sin höjd kan tala i sömnen. Men när hon på ljusa dagen vill tala med sin man om vännernas alltför vackra möbler, barnens vanartiga anlag och andra uppiggande saker, finner hon honom försjunken i dvala. Artisters och författares äktenskap ha rykte om sig att inte bli långvariga. Kanske framför allt av det mycket enkla skälet, att både man och hustru dagen i ända sitta hemma och ha att gnida sig mot varandra i en trång stads våning. Ingenting är som bekant nyttigare för kärleken än regelbundna skilsmässor mellan regelbunden samvaro. Men naturligtvis kunna också sådana äktenskap vara enastående lyckliga, där ju just gemensam kärlek till det sköna och strävan mot idealen förenar makarna.

För resten kan ju var och en, för att pröva sin innersta mening, göra sig den frågan: om ni förlorade er man och ålades att gifta om er, skulle ni då välja en, som hade samma yrke som han? Ställer man den frågan, kan man komma till intressanta resultat. T.

F. PAULI'S

Ovicula

(Ägg) Tvål

STÄRKER
OCH SKYDDAR
HUDEN

Man avundas

den friska, solbrända hyn, men man kommer säkerligen ej att avundas dem, som genom ovarsam solbränna förstört sin hy, något som ofta visat sig, sedan den bedrägliga bruna färgen åter försvunnit. Genom att dagligen använda Paulis Ovicula (ägg) Tvål håller man huden mjuk och motståndskraftig och förhindrar att den blir oskön.

Bearbeta huden väl med
det cremeliktande löddret,
som uppstår genom
Oviculatvålen, o Ni håller
den mjuk o. fraiche.

Då alla husmödrar erkänna att ZENITH'S EXTRA VÄXT

förtjänar hedersplatsen som
finaste hushållsmör bör
det aldrig saknas i något hem.

Hela familjen
— från far och mor till stora
syster och lille bror — är lika
förtjust i Thules delikata
Marguerite-choklad.

THULE
CHOKLAD

Olycksfall- och sjuk-
Skadestands-
Automobil-
Motorcykel-
Glas- o. Vattenskade-
försäkring.
Försäkrings A.-B. NORNAN, Göteborg.

Av SANGALLA the
rekommendera vi våra kända märken
"PEKOE SOUCHONG"
"IMPERIAL", "ORDINARY"
i originalförpackningar.
PERCY F. LUCK & Co.

Noveller om det översinnliga.

Ockulta Noveller av E. Walter Hülphers. Svenska Teosofiska Bokförlaget, Stockholm.

Under de senaste åren har ett flertal både skönlitterära och vetenskapliga författare rört sig på det för oss människor mest fördolda området: den andliga eller översinnliga världen, dit endast den med det s. k. sjätte sinnet begåvade äger tillträde. Att en stor del av dessa bok- och artikelförfattare valt just denna hemlighetsfulla värld till tummelplats för sina litterära bragder, beror genomskinligt nog på tidsriktningen, d. v. s. den stora allmänhetens växande benägenhet att lyssna till varje röst som förkunnar något från eller om det fördolda; och för dem är det hela endast en affär.

Andra åter ha med djupaste övertygelse och forskarehåg gått till verket och äro fullt ärliga i sitt uppsåt och sin tro. Att Walter Hülphers hör till dessa senare står utom allt tvivel. Långt innan "det fördolda" blev en litterär modesak, i flera av hans tidigare arbeten kan man lägga märke till ett starkt inslag av mystik. Han är också norrlänning, och såsom sådan äger han i blodet dragningen till denna riktning.

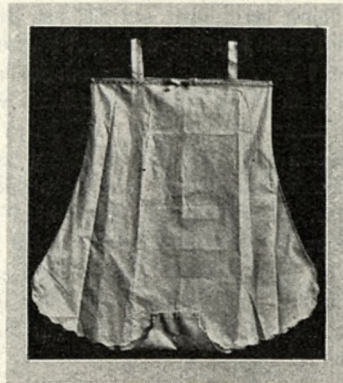
Hans nyligen utkomna "Ockulta Noveller" äro ytterligare bevis på att han såsom sökare på detta område är helt sig själv; och det han skildrar är erfarenheter som han där gjort. Några av dessa små noveller äro ju rätt dunkla och både till form och innehåll ganska obetydliga. Men en stor del av dem, såsom bl. a. "Stenskärvan", med sin färgrika och visionära Pompejistämning, "In nobis regnat Jesus", "En sällsam upplevelse", där författaren ser sig själv i Lasse Lucidor's gestalt och "Den store, hvide Flok" äro starka och förträffliga skildringar. Här får man även intryck av, att han just på denna väg funnit ett ledljus och en livstro, bestämmande för hela hans utveckling.

Av ganska stort intresse äro också "Skogshistorier" och "Pysslingar", där han berättar om en del, särskilt för norrlänningen välbekanta naturväsen, vilkas tillvaro, trots allt förnekande och allt förhånande, i en dag som är trofast bestyrkes av den äkta skogs- och havskustbon.

Den lilla novellsamlingen är väl värd att läsas och den kan även vara till nytta för andra, som leta sig fram på samma väg.

M. R.—M.

Kombination för damer.

I DAG VISA VI MODELL AV EN KOMBINATION av linne och byxor. Amerikanskorna kalla detta en "Envelope Chemise", och man måste ju säga, att det är praktiskt ha bägge plaggen i ett.

Nedtill är env. chemisen knäppt med 3 knappar och dessutom försedd med virkad pikot, bekant för Iduns läsarinor från serien "lättsydda underkläder".

Upptill är på modellen anbragt en virkad spets och över axlarna ett sidenband. Mönstret, som ställts till vårt förfogande av fru B. Lidbäck kan erhållas mot insändande av 60 öre i frimärken till Iduns mönsteravdelning.

Prov å den virkade spetsen eller pikoten mot 60 öre i frimärken till fru B. Lidbäck, Iduns Redaktion, Stockholm.

"Scoutskodon".

En glädjande nyhet för slitvargar.

I MÅNGA ÅR HA PROVNINGAR PÅGÅTT för erhållandet av en lämplig fotbeklädnad för svenska scouter. Orsaken var dels att här och där såsom "scoutskodon" salufördes skor, som voro absolut förkastliga för växande pojkfötter, dels också

BRIO MOTOR
Den vibrationsfria, encylindriga.
Lättstartad, driftsäker,
stark, tystgående och
billig i driften.
Återförsäljare antagas.
AKTIEBOLAGET BRIO-MOTOR,
SUNDBYBERG

KRYMPER
EJ YLLE
**MERKURTVÄL
VIOLA
GÖTEBORG**

Tapetkompaniet

levererar Eder

TAPETER

till lägsta priser. Största sortering av in- och utländska kvalitéer. Rekvirera prover genast. Riks 99 05. Allm. 133 20. Katarnav. 7, Sthlm. (Vid Slussen.)

Begär alltid
MAIZENA
Oöfverträfflig
såser,
bakning,
maizenagröt
etc.

NES-HAN Japanska Hårmedlet
NES-HAN
fyllfredsställer de högast ställda anspråk då det gäller hämma och bota hårsjukdomar och återuppliva tynande hårväxt. Är för oss en nyhet som hos Österns kulturfolk anses för hårnården numbarlig. Ett misslyckande efter dess principer uteslutet. Pris pr sats Kr. 3.50. Erhålles i varje nälsurter. affär, eller tillskrin Hippon-Deputen, Stockholm.

LAGLIGEN SKYDDAT

Jacobson & Co.
STOCKHOLM
A.-B. Mölnbacka-Trysils pappersbruks nederlag
PAPP, PAPPER och BINDGARN
en gros
Rikstel. Sthlmstel.
1298, 203 98. N. 1162, N. 2110.

VITRUMS
FERROL
är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.
Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**
Originalflaskor om 500 gram.
Fås å alla apotek.

Använd alltid
**FLORODOL-
TVÄL**
Erkänd överlägsen alla in och utländska medtållare.

EXTRAVÄXT
Margarin
MARGARINFABRIK, STOCKHOLM

Birger Jarl

var den store lagbyggaren. Han satte lagens burt huggande svärd mot orätt och övervåld och lade därmed den fasta grunden till ett lagbundet kultursamhälle. De vitt spridda inbyggarna kunde sova mer tryggt än förr i hägnat av omutliga lagar, som skyddade fattig och rik. Brottslingen undgick icke längre sitt välförtjänta straff. Den, som förbröt sig mot lagarna, blev jagad över hela landet och föll slutligen i lagväktarens, hämnarens händer. Birger Jarl skapade lagarna om hemfrid, kyrkofrid, tingsfrid, kvinnofrid och om de förhållanden, som nu äro rådande, funnits på hans tid är det antagligt att han även utfärdat en lag om skofrid. Han skulle nämligen ha insett hur nödvändigt det är att skodon lämna i fred för skadliga, frätande putsningsmedel, som icke göra dem blankare eller mer hållbara, utan blott förstöra lädrets känsliga, fina yta. Samtidigt hade han säkert påbjudit att skodonen i evärdliga tider skulle putsas med en vetenskapligt framställd skokräm, som endast innehöll för lädret välgörande och skyddande ingredienser och gav hög, varaktig glans. Valet av lämplig skokräm hade dock ej behövt bereda Birger Jarl något huvudbry, ty Viking skokräm fyller alla dessa krav på ett verkligt förstklassigt, vetenskapligt framställt skoputsningsmedel.

LÄDER-ARMBAND

Märke: "MIDGET"
(Patent o. lagl. reg. varumärke)
KR. 2 KR.

Världens mest praktiska läderarmband

Klockan sitter absolut stadigt och kan icke glida av armen.

Syddas remmar av bästa engelska kvalitet. Bese prov på äkta Midget hos urmakaren.

Engros:
SVERIGES URMAKARE A.-B.
STOCKHOLM

Specialaffär för praktiska Ottomanser med 1 och 2 bäddar, Schälönder, Sängkläder, Filtar, Täcken. Fullständig garanti.

OLOF KNUTSON.
Sthlm.tel. Vasa 117 38; Dalagatan 14.

Mot mal, kakerlackor, väggohyra, flugor och andra dylika insekter finnes intet bättre utrottningsmedel än

Kammerjäger.

Finnes i askar å kr. 0: 65 och 1: 25 i alla färg- och kemikalieaffärer samt hos ensamimportörerna
AKTIEBOLAGET EUG. WINGARD,
Malmö.

STÅLRÄSARMADRASSEN IDEAL

Hygienisk - Billig - Hållbar
Prislista gratis och franko
Obs! Reducerade priser fr. 1 mars i år.
AKTIEBOLAGET RESAR
Tel. 780 Karlstad Tel. 780

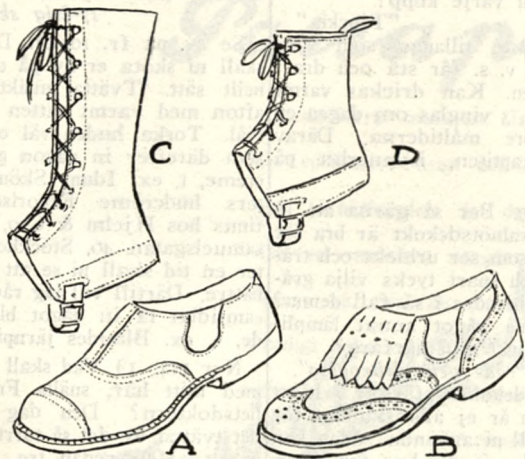
att en verkligt slitstark och praktisk pojksko till populärt pris länge varit ett önskemål bland fäder och mödrar.

Under provningarna ha försökts in- och utländska pojkskodon av skilda fabriker och modeller. Det bästa av dessa har nu samlats i den sko, som antagits till Sveriges Scoutförbunds modell.

Resultatet måste få anses som synnerligen lyckat. Skon är bred och kraftig, avsedd för växande pojkfötter, klacken låg och bred. Bekvämlig och trevlig har skon visat sig omtyckt av pojkarna själva samt äger en ovanlig slitstyrka. Vid undersökningar har det visat sig, att de behöva slitas i 6-9 månader, innan de behöva sändas till skomakare för halvslutning eller lagning.

Skodonen bestå av lägskor med lösa skaft, som vid behov (i vinter, kyla, regn) kunna påsättas. Skaften, som säljas lösa för sig, ha visat sig icke släppa in snö samt bruka hålla i ett par, tre år.

Skorna förekomma med vanliga randsyddasulor, med dubbla genomgående sulor randsyddas och med

Pojkskor av Sveriges Scoutförbunds modell.

A. lägsko av vanlig scout-typ. C. och D. lösa skaft att vintertid påsätta. B. Snö- och vinterlägsko avsedd till bruk med tjocka ytterstrumpor eller raggsockor.

en pliggrad samt endast pliggade och tillverkas av sportläder, boxcalv och smorläder i olika färger samt i lack. Skaften äro genomgående av kraftigare läder och finnes i olika färger för att passa till olika skor.

Tillverkningsrätten har tilldelats Eslövs Skofabriks A.-B., Eslöv, som garanterar hållbarheten och som har utslutande heder av sitt gedigna arbete. Försäljningen sker genom alla skoaffärer i landet även till icke-scouter, men man bör efterse, att skodonen äro stämplade "Sveriges Scoutförbunds modell. E. S. A. B.". Kvaliteten och priset står under Scoutförbundets kontroll och det senare hålles så lågt, att skodonen även i inköp ställa sig synnerligen billiga.

Skorna äro icke avsedda som modeskor utan som nödvändighetsartiklar och lämpa sig särskilt för skola, sport och arbetsbruk. De böra hälsas med tillfredsställelse av alla familjeförsörjare, för vilka skofrågan vanligen är aktuell, ty dessa skodon se långt mindre klumpiga ut än andra kraftiga skor samt torde höra till det mest slitstarka som kan åstadkommas, gjorda som de äro speciellt med tanke på pojkars fordringar, varför de tåla blöta, fotbollsparkning och vad som helst.

De finnas även som gymnastikskor av smerting eller skinn med kromgarvad sula, vilket lär höra till det starkaste för dylikt bruk, varjämte en sort avses som snö- och vinterskor till tjocka yllestrumpor eller raggsock. Resären hindrar i hög grad snö att intränga.

Möjligen komma även en del höga pojkestövlar av samma fabrikat och samma segslitenhet att senare antagas som scoutmodell.

—R—

Lilla Maja fick syn på ett kuvert med sorgkanten i brevlådan. — Titta, mor, sade hon, är det ett dött brev?

Göran kom hem från cirkus mycket ivrig.

— O, mamma, — skrek han så fort han kom in, kan du tänka dig, Ulla tappade några karameller och vet du vad elefanten gjorde. Han tog upp dem med sin dammsugare!

— Jaså, du heter Åke Blomberg, sade lärarinnan för att vara säker på namnen, men din mor heter ju Nyholm.

— Ja, ser fröken, sade Åke, mamma gifte om sig, men det gjorde inte jag.

I KÖKET
OCH
PÅ MATBORDET
ÄR

Arboga

ALFA-KÖ
HUSMÖDRARNAS

A OCH O

FYRTORNETS APTITBITAR, VINGASILL GOURMANDSILL

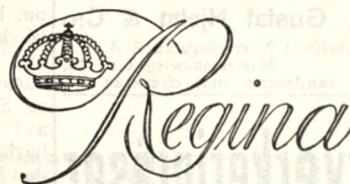
FINASTE RÅVAROR. — BÄSTA KVALITET

GRAND PENSIONAT

A. DEHN
7A STRANDVÄGEN 7A
STOCKHOLM

Priserna betydligt reducerade under sommarmånaderna
Helpension eller separata mål

Förnämsta märke för
vantar och
strumpor.

Finnes i varje
välsorterad manu-
faktur, tricot-och
kortvaruaffär.

KNIVSKÄRPAREN THULE

Svenskt patent

Bör finnas i varje kök

Enda verkligt effektiva Knivskärpare. Skärningen sker mellan ovala smärgelstenar. Knivarna bliva skarpa på några ögonblick och fara ej illa.

Säljes i välsorterad järn- o. bestick- affärer.
STENSHOLMS F.A.B.
HUSKVARNA

Tel. 13150

Mitt emot
**PALACE
HOTELL**

Konstslöjden
Södra Hamngatan 45, Göteborg.
Hemvävda mattor, möbiltyger,
gardiner, Dalavävnader, spetsar,
smide och nationaldräkter.

Gravvårdar

BRÖDERNA
STYRENIUS

STENHUGGERI
A.-B. - VÄSTERVIK

Priskurant på begäran

KINAMAGASINET

specialaffär för Kinesiska varor. Ny sändning från Kina av handbroderade Dukar, Löpare, Flygeltäcken, Runda motiv till Kuddar, Sjalar, Handvävda Siden, Bronser, Porslin, Handknutna mattor m. m. Obs! Låga priser.

Regeringsgatan 43, 1 tr., Stockholm. Riks 30 86.

Giv ungarna smörgåsar-

svenska folkets nyttiga och bekväma husmanskost! Men slösa inte bort pengar på dyrbart smör utan giv dem vad som är lika bra, men betydligt billigare. Kort och gott:

GIV DEM **MUSTAD'S** "BÄSTA-VÄXT"

Rydbergs Blaudning

Detta kaffe rekommenderas särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

Gammal, ypperlig huskur mot grått och missfärgat hår är

AKTA VALNÖTSDEKOKT

VÄLGÖRANDE — EFFEKTIV — OSKADLIG.

Pris per flaska 3: 50 + emballage och porto.

SVAVELPOMADA

STARKANDE — RENANDE FÖR HÄRBOTTNEN.

Pris per burk 1: 50 + porto.

Tillv. av leg. apotekaren Fru S. Hellström, Ramnäs.

Varje Dam

bör passa detta enastående tillfälle. Följande moderna eleganta upprättade Handarbeten sändes pr postförskott för endast Kr. 7: 75 + porto.

1 st. Bordlöpare Wenetianskt broderi. Storl. 125x35 cm.

1 st. Väggbonad, s. k. praktbonad. Storl. 75x40 cm.

1 st. Lysduk, bulgariskt broderi. Storl. 55x55 cm.

1 st. Kudde, elegant fjärilsmönster. Storl. 45x35 cm.

Rekv. i tid från O. Olsén, Trekanten. Obs! 2 kr. skall åtfölja ordern i frimärken eller sedlar.

Hermes

lätillgängande, hållbara och billiga v elocpedringar äro märknadens förnämsta

A/B NYMANS VERKSTÄDER
UPPSALA

ARBETSVILLIGA. Tvåprovats kr. 12.55 Fraktfritt över hela Sverige. 1 duss. Balsamisk Aseptintvål à 25 öre, vikt 50 gram, pr duss. Kr. 1: 40. 1 duss. Akta Lavendeltvål à 50 öre, vikt 85 gram, pr duss. Kr. 3: —. 1 duss. Violtvål à 40 öre, vikt 70 gram, pr duss. Kr. 2: 55. 1 duss. Akta Äggvål (Hygienisk skönhetsvål) à 75 öre, vikt 125 gram, pr duss. Kr. 4: 20. Mot postförskott Kr. 12: 55.

Begär vår fullständiga illustrer. pris-kurant, som sändes gratis o. franko. Bästa inköpskälla för Hrr återförsäljare.

FRANSKA TVALIMPORTEN,
Borås.

Direkt utan mellanhänder. Driftiga agenter antagas.

ALFHILD NORDSTRÖMS

MANICURE- & PEDICURE-SALONG

KYRKOEG. 421 tr. - GÖTEBORG

REKOMMENDERAS

Öppet 11—5. Andra tider pr telefon 3353, 16206.

Även hembehandling

För ANSIKTE HÄNDER och LÄPPAR, för torr hårbotten, för herrar efter rakning är Mandelcrem ett effektivt medel. Ingeborg Fransen, Diplomerad från Academi Scientifique de Beauté, Paris. Strandvägen 3, Sthlm. Tel. Norr 214 93.

CARL LARSSONS

PRAKTVERK

"SVENSKA KVINNAN GENOM SEKLEN"

10 FÄRGTRYCKPLANSCHER

Inbunden med av konstnären komponerad pärm

Kr. 5:—

Portofritt mot insänd likvid i postanvisning

IDUNS EXPEDITION
STOCKHOLM

Fjäder & Dun.

Angrensad Ex. 1:ma Fjäder à kr. 2.75 pr kg.

Angrensad Ex. 1:ma Andfjäder à kr. 3.50 pr kg.

Angrensad Ex. 1:ma Andhalvdun à kr. 4.50 pr kg.

Angrensad Ex. 1:ma Gåshalvdun à kr. 7.50 pr kg.

Angrensad Ex. 1:ma Anddun à kr. 12.00 pr kg.

Angrensad Ex. 1:ma Gåsdun à kr. 18.00 pr kg.

Exp. franco (minst 5 kg.) mot postförskott eller efterkrav. Prover sändas på begäran gratis och franco.

S. H. Svenssons A.-B., Landskrona. Tel. 390. Telegramadr. "Fjäder".

Favorisca

Hudcrème, komponerad och tillverkad av Iduns Skönhetsdokter. Pris per burk 3 kr.

Ensamförsäljare:
Firma Gustaf Hjelm & Co

Huvudaffär: Norrtullsgatan 8 A.
Filial: Mästersamuelsgatan 46.
Till landsorten mot efterkrav.

Fyrverkeripjäser

Rikhaltigt urval för såväl officiella som privata festligheter. Hela fyrverkerier enl. fackmässigt sammansatt program. Hrr handlande föra dessa artiklar med största fördel. Dagens lägsta priser. Katalog på begäran. Hamnargren & Co, Kungsgatan 15, Göteborg. Tel. 161 99. Telegramadress: Grenhammar.

Behag

och skönhet äro hos alla välkomna, och vid dagligt bruk av den i in- och utlandet prisbelönta YVY-tvålen följer skönheten till sena åldern.

YVY-tvålen säljes i varje affär landet runt.

Österlin & Ulriksson,
Kem.-tekn. fabrik. Ystad.

Duktyger - Handdukar

Vita vävnader

till fabrikspriser

Almedahls Förs.-Magasin
OBS! 55 Kungsgatan 55. OBS!
GÖTEBORG

Vävskedar

jämte övriga tillbehör för handvävstolar. Vävsplannare, Skyttlar, Skedkrokar och Spolmaskiner köpas förnämligast hos

A.-B. Borås Mek. Wäfskedsfabrik, Borås. Rikstelefon 1028. Exp. till landsorten mot postförskott.

Kameror
och alla slag Foto-artiklar

BEGÄR VÅR KATALOG N:o 14

HUGO SVENSSON & CO
GÖTEBORG

**IDUNS SKÖNHETS-
INSTITUT**

N:r 107. Vore tacksam få reda på något medel att få håret grått. Prenumerant.

Det är rätt ovanligt att någon önskar att få grått hår och jag kan verkligen ej säga hur det skall gå till. Kamning med blykam lär kunna åstadkomma undret, men jag antar att det tar tid och att håret undergår åtskilliga nyansförändringar innan det blir jämt grått eller snarare vitt.

N:r 108. Hur tillaga sassafrasté? Skall det drickas varmt eller kallt? På fastande mage om morgonen samt hur mycket beräknas till varje kopp? "Tjockis."

Sassafrasté tillagas som vanligt té, d. v. s. får stå och dra i hett vatten. Kan drickas varmt eller kallt, 3 vinglas om dagen en stund före måltiderna. Därav minskas aptiten, isynnerhet på sötsaker.

N:r 109. Ber så gärna att få veta om valnötssdekot är bra för rött hår, som ser urblekt och tråkigt ut och snart tycks vilja gråna. Hur beredes i så fall denna? Eller finns något annat lämpligare för just min hårfärg? "Den röd- och vibrokiga".

Valnötssdekot färgar håret brunt och är ej alls skadligt för håret. Vill ni använda sådan kan ni köpa den färdig hos Fru Signy Hellström, Ramnäs. Men om ni annars sköter er här väl med regelbundna tvättningar, borstning om kvällarna och daglig massage på hårbotten är jag säker om att håret snart kommer att se vackrare ut. Försök en tid får ni se, Svavelpomada (ej mycket därefter) bör emellanåt ingnidas på hårbotten, i synnerhet efter sedan håret blivit tvättat.

N:r 110. Tacksam få veta ett ofarligt medel att få gråmelerat hår blekt till vitt. Prenumerant 222.

Om håret skulle vara ojämt grått, stötande i gult på sina ställen kan det bli jämnt med att taga litet vanlig blåelse i sista sköljvattnet efter tvättningen. Att hastigt få håret alldeles vitt går nog inte, det kan blott ske så småningom. Se för övrigt sv. på fr. 107.

N:r 111. Var god giv mig ett medel mot solbränna, vilken misspnyder mig hemskt.

Fru Ella Greta.
Medel mot solbränna: Saften av en citron blandas med en struken tesked salt. En till skum slagen äggvita och en tesked eau de cologne tillsätts och härmed ingnides ansiktet efter tvättningen varje afton. Undvik så mycket ni kan att utsätta huden direkt för solen.

N:r 112. Säg i ett nummer av Idun att enda tillförlitliga medlet för att borttaga fräknar var kvicksilver. Hur tillagas det medlet? Har nämligen kvicksilver. Ingen är tacksammare för svar än Ung person.

Den som har anlag för fräknar måste redan tidigt på våren skydda huden för solen. Likaså måste man om sommaren akta sig för att bli för het i ansiktet så att detta transpirerar. Bär därför alltid hattar med vida brätten. Medel med kvicksilver kan man icke tillreda själv, och som det ej är ofarligt fordras recept av läkare. Kviksilvret ingår dessutom ej enbart i blandningen utan i förening med andra kemiska ämnen. Här ett medel mot fräknar: 2 delar citronsafte och 1 del rosenvatten blandas väl i en flaska, och härmed överstrykas fräknarna varje afton efter tvättningen av ansiktet. Man betjänar sig av en pensel eller ett stycke renad vadd. Vätskan får torka in i huden.

N:r 113. Skulle Fru Skönhetsdokter vilja vara av den godheten att råda mig i följande fall? 1) Är och har alltid varit så röd i ansiktet. Näsa, kinder och pannan gå i samma röda färg. Har ej haft frost i ansiktet, ej heller någon hudsjukdom. Är frisk och starkt byggd, men har oren hy med finnar och pormaskar. Som jag bor i ett mindre samhälle, och för övrigt ej har råd, kan jag ej rådfråga hudläkare. — 2) som svar på frågan 59 i nummer 8 uppges beredningen av en viss crème. Då jag ej kan skaffa nödiga ingredienser undrar jag om massagen ej kan ske utan crème eller om sådan som finns att köpa färdig kan användas. I så fall vilken? (Har mycket fet hud.) 17-årig skånska.

Se sv. på fr. 104 2). Dessutom skall ni sköta er hy på ett rationellt sätt. Tvätta ansiktet varje afton med varmt vatten och god tvål. Torka huden väl och massera därefter i någon god hudcrème, t. ex. Iduns Skönhetsdokter hudcrème Favorisca, som finns hos Hjelm & Co, Mästersamuelsgatan 46, Stockholm. Efter en tid skall ni se att hy blir bättre. Därtill vill jag råda er att samtidigt ta in något blodrenande, t. ex. Blaudes järnpiller.

N:r 114. 1) Vad skall jag göra med mitt hår, snälla Fru Skönhetsdokter? Den dag jag fått det tvättat är det så torrt jag kan önska. Men redan tre, fyra dagar efteråt är det så förfärligt fett. Underligt nog är det blott det hår, som täcker huvudsvålen, som blir fett, nedanför nacken är det torrt. — 2) Min ansiktsfärg blir ofta starkt fettglänsande. Som jag är helt ung, 16 år, vill jag ej gärna använda puder. Skulle vara så innerligt tacksam för svar på dessa båda frågor. Mimmie.

1) I sv. på fr. 37 i n:r 16 har ni recept på hårtinktur för fett hår. Tinkturen drypes över håret och inmasseras i hårbotten. — 2) Använd litet borax i tvättvattnet.

N:r 115. 1) Vad skall jag göra med mina naglar, som äro mycket mjuka och lätt fläkas upp i kanterna. — 2) Hur skall man taga bort hår på armarna så att det inte kommer igen? Karin.

1) När ni klippt era naglar filar ni själva klippytan med ett s. k. nagelspan av sandpapper, som finns i parfymhandeln. En blandning av vax och alun gör sköra naglar starkare. Vaxet smältes och pulvriserad alun iröres. Härmed bestrykas naglarna om aftonen. 2) Se sv. på fr. 95. Medlet måste utpreparas vid behov.

N:r 116. Giv mig ett gott råd. Vad skall jag göra mot slapp hud under hakan? Framträder isynnerhet vid sväljning. Har försökt med lätta strykningar uppåt men utan resultat.

Tacksam 40-åring.
Efter tvättningen om aftonen masserar ni den slappa huden med följande crème mot slapp hud: ½ gr. tannin, 30 gr. lanolin, 20 gr. söt mandelolja. De båda sista ingredienserna smältas i vattenbad. När blandningen svalnat iröres tanninet och crëmen röres först tills den stelnar och sedan tills den blir ljus och smidig.

N:r 117. Vore tacksam få ett recept mot generande hårväxt. Har förut erhållit ett sådant, men då jag råkat förlägga det och ej har med mig de föregående numren av Idun där jag nu vistas hoppas jag Skönhetsdokter hjälper mig ändå.

Prenumerant.
Se sv. på fr. 95.
Fru Skönhetsdokter.

NORMANS

INKOKNINGSSAPPARAT och BURKAR TILL BILLIGA PRISER
TEGNERSGATAN 23 ODENGATAN 41

CAP

Praliner
ytterst delikata

Ovomaltine

är vid alla svaghetsstillstånd ett ovärderligt styrkemedel för såväl barn som vuxna. Fråga Eder läkare. Fås på alla apotek.

Generaldepot för Sverige:
Apoteket Lejonets Droghandel
Malmö.

HEMSLÖJDEN LUDVSKA

VÄVNADER, KONSTSMIDEN och ALLMOGEMÖBLER.
Beställningar mottagas. Stiltullt arbete. Begär offert.

WOCO

Borås
Begär offert!

**HJALMAR UDDENBERGS
ADVOKATBYRÅ**

ÅKTENSKAPS-, ARVS-, TESTAMENTS- OCH FASTIGHETSMÅL - - - RÄTTEGÅNGAR, VICE-VÄRDSKAP M. M. - - -

Hjalmar Uddenberg. Einar Axell.
Led. av Sveriges Advokatsamfund.
Vasagatan 42, STOCKHOLM.

KOM I HÅG

att alla reservoirpennor lagas och returneras omgående, då de sändas till C. A. Wallerstedts Pennfabrik, Chalmersgat. 22. Tel. 3157. Göteborg.

Stort urval

av barnsängar, turistsängar, madrasser, täcken, filtat, mattor, gardiner.
Billiga priser.

ADOLF PEHRSON
NYBROGATAN 34
Stockholm. A. T. Öst. 36 73.

OTTOMANER

Förmånliga betalningsvillkor
THORVALD OLSEN, Blecktornsgränd 6, Stockholm
Allm. Tel. Söder 9851.

Jogal -Tabletterna

Reumatism Gikt Nervsmärtor Huvudvärk Ischias Influensa

Inga skadliga biverkningar. Starkt urinslyslöslöande går Togal till själva roten av det onda. Dess smärtstillande verkningar märkas genast, även sömnlöshet bekämpas med Togal.
Finnes å alla apotek.

LÄSARINNORNAS SPALT

Svar till "M. D. D." Är Ni en kvinna med fläckad ära därför att Ni för många år sedan varit förlovad och då fått ett barn? Det beror väl i så fall på, hur Ni uppfört Er mot Ert barn, om Ni underlåtit att ta hand om det, att erkänna det eller ej visat det moderskärlek.

Om Ni nu, efter många år, funnit och blivit funnen av en god människa, som vill förljuva återstoden av Ert liv, vore det väl meningslöst att avstå från lyckan för en sådan saks skull. Naturligtvis skall Ni omtala allt för Er vän. Om han tror Er om gott utesluter icke, att han ändå skulle förstå Er, om Ni låte honom veta Er ungdoms kärlek och darskap. Han var ju icke med då, och således har Ni icke varit otrogen mot honom. När man är 31 år gammal måste man ju ha hunnit uppleva något. Ett barn är icke det värsta, och det tycker nog han med.

Tänk, om Ni varit prostituerad! Det är många sådana stackars flickor, som blivit gifta med och upprättade av präktiga, hederliga män.

Är Ni bara 31 år och så gammalmodig i Edra åsikter, att Ni anser ett barn vara en hemsk hemlighet. Kanske Ni dödat eller misshandlat Ert barn? Då är det verkligen en hemsk hemlighet, men annars är ett barn naturens ljuvaste gåva till varje kvinna. Vet Ni, den tiden är nära, då varje kvinna med självaktning ville äga ett barn bara för att få en egen varelse att älska och bli älskad av, oavsett om de äro gifta eller ogifta, kanske mest de ensamma kvinnorna. Så var Ni glad att vara före Eder tid ett tuppfjät genom att äga ett barn, men var det också i Edra tankar! Erkänn frimodigt Ert barn och tag Er an det! Låt det få känna sin mors kärlek och omvårdnad och giv det nu en far, då det erbjudes Er.

Vore det nu så illa, att han ej kan finna sig i barnets förekomst, är ju saken bara enklare. Ni gifta Er icke, och både hans ledsnad över Er Wien-resa och Er ängslan för hemligheten, som ej längre är någon hemlighet, äro avskaffade.

Lycka till! Vill Ni skriva och tala om, hur det går, befordrar tidningen säkert svaret till

Signal Berm.

Fråga: Jag är lärarinna sedan 15 år tillbaka. En dag ringde en av mina första elever till mig, och i glädjen tilltalade jag henne helt förtroligt med "Du". Begick jag ett brott mot den goda tonen, då jag i henne, som nu själv är gammal och välbeställd fru, såg mitt forna skolbarn och titulerade henne som sådan? Vad säger Iduns läsekrets? Frågar

Signal Berm.

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga: Ville måla på en sidenkudde med vattenfärg. Vad göres med färgen eller sidenet för att målningen ej så fort skall falla av? Astrid 19 år.

Svar: Med målning med vattenfärg brukar ej sidenet behöva prepareras med någon lösning, utan man ser endast till att färgen är tjock. För att uppnå detta, tages s. k. täckfärg. Målningen bör ske mycket varsamt och man tar ej till med för stora monstertytor åt gången, enär då penseldragen nästan komma till förefalla som skarvade. — Vid målning med oljefärg, som är lämpligast på mörkare siden, penslas detta på så stor yta som målningen tänkes upptaga, med ox- eller svingalla

Efterfråga
hushållskärl
med kronmärket

Tag reda på fördelarna med detta fabrikat.

SKULTUNA BRUK
VÄSTERÅS

Kameror, Förbrukningsartiklar, Tillbehör
FÖRNÄMSTA FABRIKAT, FREDSUTFÖRANDE
Aktiebolaget Arto, Malmö.

Passa på

Desinficera munnen. Icke blott under epidemier utan också under vanliga förhållanden är det av största vikt att munnen rengöres och desinficeras så att de baciller som ständigt söka tillflyktsort i munnen, intetgärna för uppnå detta, be- icke läkemedel, om man st använde Colgates Tandpreparater, får man munnen desinficerad utan ytterligare utgifter, samtidigt som tänderna bli vackra och vita.

Desinficera Munnen

Colgate & Co

Stölma-kameror & material äro bäst!
Erhålles hos våra återförsäljare eller direkt från *Stöltens Foto Hus, Malmö*

Oatine

Ni avundas andra som ha en vacker, välvårdad hy. Använd därför alltid OATINE, som läker och när huden och gör den mjuk. Tvål och vatten irriterar ofta huden, den blir grov, hård och gråaktig. Använd därför OATINE, som är något enastående i sitt slag. Den ingnides och avtorkas efter behag och ni bevarar huden smidig, frisk och vacker genom åren.

Begär endast OATINE "Vit crème, grönt lock" och tillbakavisa alla efterrapningar. Fås i burk, eller tub kr. 3:—, och stor burk (tredubbel innehåll) kr. 6:—.

OATINE SNOW är fin, snövit och mycket dryg i bruket och är välluktande och uppsuges ögonblickligen vid lätt ingnidning. Genom ständig användning bevaras huden smidig, klar, mjuk och vacker. Fås i burkar av samma storlek. Kr. 3:— och 6:—.

Fås överallt, eller skriv till

THE OATINE COMPANY's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris.

OATINE En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

(köpes på apotek), eller också med lätt uppvisad äggvita.

Fråga: Vore tacksam att få följande fråga införd och besvarad i Eder tidning: Till vem skall man vända sig för att erhålla ett lån av 2,000 kronor för genomgående av en barnmorskekurs.

Ung fru.

Svar: Till någon av Edra vänner eller vänners bekanta, som känner till Er och vet att Ni är en duglig person, som med tiden genom ärligt arbete och strävan

vill göra rätt för sig. — Statens studielån äro över hövan anlitade av välmeriterade sökande så där är ingen utsikt inom närmaste tiden. — Och Idun kan ej som förut ofta påpekats, åtaga sig någon låneförmedling av vad form denna än må uppträda.

Fråga: Besvarar Sv. Turistföreningen kostnadsfritt upplysningar angående resor och pensionat? Skall svarsporto bifogas? Svar till Höstsemester.

Svar: Ej annat än vi ha oss bekant besvarar turistföreningen dylika frågor kostnadsfritt, åtminstone till sina medlemmar. Givetvis får Ni dock ej begära allt för detaljerade upplysningar. Att svarsporto bör medsändas, faller av sig själv.

Fråga: Snälla Idun! Hade tänkt att till nästa vår bygga en villa om 5 rum, jungfruk. och kök. Eftersom Idun nu arbetar så mycket för hemmen, har jag kommit på den idén, att fråga Idun till

råds i den förhoppningen, att det skall bli en riktig idealbostad. Alla rummen skulle jag vilja ha åt solsidan, med tambur åt norr, och skafferi. I fjol läste jag i Idun om ett amerikanskt idealkök, och nu senast i Bygge o. Bo-numret. I källaren skulle jag vilja ha tvättstuga, redskapsrum, åt sol, samt mat- och rotfruktskällare åt norr. Vilket är bäst, särskild värmeledning eller kan det ske från en köksspis. Och vilket fabrikat är bäst? I köket vill jag ha allt i skåp, för att bevaras från damm och flugor, garderob i tamburen för de ytterkläder som ej användas varje dag, så att de äro lätt tillgängliga för borstning. Rummen bör inte vara mindre än 4½ meter. Giv mig nu goda råd så att allt blir bekvämt och tidsenligt. Jag bor själv på landsbygden, så jag ser ju inte så mycket själv, därför väddar jag till Idun, där jag sett idéerna.

Fru Brita.

Svar: Enligt vår uppfattning synes "Fru Brita" så till punkt och pricka själv förstå och veta hur den eventuella villan skall vara, att vi för vår del nästan ej ha något att tillägga. Dock kunna vi meddela för uppvärmning och matlagning i den storlek Ni tänkt för Ert hem, torde den s. k. Geyserspisn vara särdeles lämplig. Med denna spis tävlar framgångsrikt "Malcus" som utom sin lämplighet för matlagning, även, allt efter storleken kan uppvärma 2—9 rum. Vidare råda vi Er att skaffa Er det arbete som utkommit på Björk & Börjessons förlag om "Byggnadsritningar för villor och sportstugor", däri flera kända arkitekter nedlagt sina erfarenheter.

Fråga: Kan jag få ett råd hur jag skall bygga ett rum och kök för att få det arsenikfritt. Har ej råd att brädfodra invändigt. Kan man få arsenikfri papp och dito oljefärg, frågar

Arsenikfö:rgiftad.

Svar: I varje välrenommerad tapethandel finnes arsenikfria tapeter. Och sådana visas blott Ni bestämt säger till därom. Som Ni vet, lär det vara tillåtet att för vissa färger använda en ytterst ringa bräddel arsenik, vilken ej anses vara hälsovadlig. Emellertid gives det också dessutom fullt arsenikfria tapeter, som åtminstone de större affärerna alltid ha på lager.

Fråga: Vore tacksam få veta var man kan få utbildning till annons- och reklamtecknare. Hur dyrbar en sådan utbildning kan vara. Samt hur stor inkomst en rutinerad annons- och reklamtecknare kan påräkna. Fix.

Svar: En mycket kinkig fråga att för Er räkning nöjaktigt besvara! Ty utom anlag för teckning och färgsinne, fordras det en mycket snabb uppfattning, dessutom en viss smartness, en portion humor, en viss "på kännkänsla" av att på rätt sätt fånga allmänheten i det rätta psykologiska ögonblicket och dessutom ännu en hel del andra talanger. Vårt råd är, att Ni söker komma in på en reklam- och annonsbyrå, och där tacksamt mottager en till en början underordnad plats. Då lär Ni snart se vad som erfordras för yrket.

Fråga: Kan man under några förhållanden inbjuda till bröllop en gift man och utesluta hans fru? T. W.

Svar: Såvida den gifte mannen i fråga är en intim vän till brudgummen och om intet umgänge i egentlig mening existerar emellan familjerna, bör intet hinder möta och ingen oartighet begås, om mannen bjudes utan sin fru. Särskilt är detta fallet, om bröllopet är litet.

VAR LIGGER STADEN?

På den landtunga som återfinnes på ovanstående kartsnitt ligger 13 städer. Vi ha emellertid angivit läget på blott 12 av städerna. Var den 13:de ligger får man veta, om mellan två och två

av de upptagna städerna dragas raka linjer på sådant sätt att alla linjerna korsar varandra på samma ställe. Just i linjernas skärningspunkt ligger den 13:de staden. Var är staden belägen?

Lösning, märkt *Iduns pristävling* i nr 34, *Iduns Redaktion, Sthlm*, torde insändas före den 2 sept. De tre först anträffade riktiga svaren belönas med 5 kr vardera.

OUMBÄRLIG

FÖR ALLA SVENSKA HEM

är den nya upplagan av

IDUNS KOKBOK

Innehåller bl. a. de tillförlitligaste recept för

SYLTNING
KONSERVERING
SVAMPINLÄGGNING

Av ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND

12:te uppl.

Fullständigt omarbetad och utvidgad

Pris Kronor 10:—

NYHET: Anvisningar att använda GASSPIS eller GASUGN vid alla recept för stekning och bakning

RIKT ILLUSTRERAD

TREFÄRGSTRYCK

Rekvirera genast från närmaste BOKHANDEL eller direkt från

IDUNS EXPEDITION - STOCKHOLM

Mot postförskott

Portofritt

LEDIGA PLATSER

I gott hem, egendom i Uppl. får 1 sept. undervisningsv. helst musikalisk lärarinna plats. 4-5:te klassen med 2 flickor. Vidare Nya Inack. Byrån, Jakobsbergsg. 34, Stockholm.

Frielever

i Gobelinvävd emottages hos Ameli Fjæstad. 6 mån. kurs. Rackstad, Arvika.

Verkligt duglig flicka.

frisk, barnkär, kunnig i enkel matlagning och villig att utan jungfru hjälpa husmor i familj med tre barn får väl avlönad plats 1 okt. i Gävle. Svar med referenser och foto till "Officersfru 40", Iduns exp. f. v. b.

Ung flicka,

som praktiserat å brandförsäkringskontor, skrivmaskinskunnig, och som är villig att biträda husmodern i ett mindre hems skötsel, där hembiträde finnes, får god och stadigvarande anställning. Svar omgående med foto under adr. "Residensstad", Iduns exp. f. v. b.

Köksföreståndarinne- befattningen

vid Länslasarettet i Söderhamn är ledig att tillträda den 1 nästkommande oktober. Löneförmanerna äro: 612:— kr. per år med fyra ålderstillägg å 120:— kr. efter 3, 6, 9 och 12 år, samt dyrtidstillägg i likhet med statsanställda, dessutom kost, bostad (dublett) och tvätt. Tre veckors semester årligen.

Ansökningar ställda till Direktionen för Länslasarettet i Söderhamn, samt åtföljda av vederbörliga kompetensbetyg, insändas före den 20 dennes till lasarettssysslomannen, som även lämna begärda närmare upplysningar. Söderhamn den 1 augusti 1922.

LASARETTSDIREKTIONEN.

Köksföreståndarinna,

Platsen som köksföreståndarinna vid länslasarettet i Mariestad är till ansökan ledig med tillträde den 1 nästa september. Ansökningar ställda till lasarettsdirektionen och åtföljda av betyg och rekommendationer insändas omgående. Arlig lön, förutom fritt vivre, kr. 700, vartill kommer 3:ne ålderstillägg å 150 kr. efter 3, 6 och 10 års tjänst. För närvarande utgår dyrtidstillägg å lönen efter samma grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst. Mariestad i augusti 1922.

Sysslomannen.

1 oktober

önskar äldre, liten familj en duglig, pliktrogen flicka, kunnig i enklare matlagning, bakning m. m. Svar "35 Pm.", Karlsborg.

I lifen läkarfamilj

får bildad flicka eller kokerska, väl kunnig i matlagning, god plats från 1 sept. Svar med foto till "Läkarfamilj" under adr. S. Gumelius Annonsbyrå, Sthlm f. v. b. eller pr tel. R. 3210.

Platsen som

Dispensärsköterska

i Garphytte-distriktet med station vid Garphytte Sanatorium (Örebro läns tuberkulossjukhus) är till ansökan ledig att tillträdas snarast möjligt. Kompetensfordringar: Fullgod allmän sjuksköterskeutbildning samt genomgången dispensärkurs. Löneförmaner: Årslön 1600 kr., 3 ålderstillägg å 150 kr. Hårtill dyrtidstillägg som för statsanställda. Pension. Möblerad dubbel med värme och lyse, fri tvätt, kost till självkostnadspris å Sanatoriet. Fria resor i dispensärens tjänst med 2 kronor i dagtraktamente. En månads årlig semester. Ansökningshandlingar med meritförteckning, ålders- och friskbetyg, ställda till Garphytte dispensärnämnd, insändas före 1:sta september till Doktor Gustaf Thaarup, Garphytte Sanatorium, Latorpsbruk.

Husföreståndarinna

önskas nu till hösten, att med jungfrus hjälp sköta ankemans hem. Reflekterande härpå torde märkt "Läkare i södra Norrland" till Iduns exp. f. v. b. insända betygsskrifter, fotografi samt uppgift om löneanspr. m. m.

Ung, intresserad lärarinna

får plats i höst å egendom i Västergötland att undervisa 10-årig flicka i vanliga skolämnen, språk och musik. Svar med lönepret., referenser och foto till "September", Vinninga p. r.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser av alla slag.

Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Stockholm, och Ni erhåller omgående prisuppgift.

Tjänsten som

Översköterska och husmor

vid Norrbottens Läns landstings Tuberkulossjukvårdsanstalt Hälsan i Antnäs är ledig att tillträda den 15 okt. 1922. Löneförmaner: Grundlön kr. 900 pr år och allt fritt + 225 kr. i semesterarvode (6 veckors semester) samt dyrtidstillägg som f. n. uppgår till c:a 600 kr. pr år. Dessutom är med tjänsten förenad tjänsten som dispensärsköterska i Nederluleå sockens södra distrikt, för vilken befattning särskilt arvode utgår. Ansökningar insändas till anstaltens läkare, Provinsialläkaren John Byltner, Gammelstad, före den 10 sept. 1922.

Sjuksköterskor.

Två befattningar som översköterskor vid Långbro sjukhus åro till ansökan lediga. Ansökningshandlingar med betygsskrifter, läkarebetyg (enligt fastställt formulär) samt åldersbetyg skola insändas till sjukhusets sysslomanskontor, ÄLVSJÖ, före den 31 aug. 1922. Begynnelseavlönning kr. 2.640 (jämte s. k. rörligt lönetillägg, som f. n. utgår med 33 % å lönebeloppet), 3 löneförhöjningar å 300 kr. efter 3, 6 och 9 år. För förmanerna av bostad och kost erlagges särskild ersättning till belopp, som av tjänstenämnden bestämmas; f. n. kr. 1.092 för år räknat. Sjukhuset vid Långbro den 1 aug. 1922 Sjukhusdirektören.

Guvernant

till herrgård i naturskön trakt sökes för två flickor i åldern 11 och 13 år. Svar med lönefordringar till "Allvar och nöje", Vreta Kloster.

PLATSSÖKANDE

20-ARIG FLICKA som genomgått kurs i kartritning, söker plats. Tack-sam för svar till "Kartriterka, 1922", Iduns exp. f. v. b.

Enkel och gladlynt flicka
fr. ord. hem, kunnig i varjehanda sysslor söker en god förmånlig pl. hos ensk. dam eller i mind. fam. som verkl. hjälp och sällskap. Delt. gärna i skrivgöromål. Svar till "E. M. K.", Iduns exp. f. v. b.

Ung bildad flicka
önskar plats i fam. att gå frun tillhanda, läsa läxor m. barn el. hjälpa till med skrivgöromål. Har genomgått 8 klass elem. m. premium i husl. ekonomi, en kurs i linnesömmad samt skrivmaskinskurs. Svar m. löneförmaner till "H.", p. r. Karlskrona.

Realskolebildad, musikalisk och hushållskunnig flicka,
som har gott sätt med barn, önskar till hösten plats på herrgård, lantgård eller å bruk att undervisa i vanliga skolämnen och musik samt därtill villig att biträda i hushållet. Sv. till "20 år", p. r. Skutskär.

Sjukgymnast,
exam. fr. d:r Kleens Institut önskar plats hos läkare eller i familj. Deltager gärna i husliga göromål. Svar till "20-årig Norrländska", Iduns exp. f. v. b.

På lantegendom
önskas genast plats som hushållselev. mot fritt vivre. Svar till: "Kontorist P.", Dag. Nyh. Huvudkontor.

20-årig allvarsam flicka
önskar plats i bättre familj, helst å prästgård, för att under husmoderns hjälp och ledning lära sköta vad som förekommer i ett ordentligt hem. Svar till "Fritt vivre", Storvik p. r.

Sjuksköterska.
I fin familj, där barn väntas, önskar bildad tyska, examinerad Spädbarnsköterska plats. Vackra vitsord från fyraårig plats. Svar till "Box 51", Trelleborg.

Ung, realskolebildad flicka,
som genomgått tvenne kurser vid hushållsskola, önskar för vinnande av vidare praktik plats som familjemedlem i större hushåll, helst å lantegendom. Svar till "Fackskoleaspirant", under adress S. Gumelius Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Husföreståndarinna,
representativ, språkk., musikalisk, van att med hjälp av tjänare förestå ett större hem önskar plats. Goda rek. finnes. Närmare upplysningar lämnas å **Stockholms Uthyrningsbyrå, Stureplan 6, avd. 9, Stockholm.**

PENSIONAT OCH BADORTER

Badabrucks Herrgårds nyinrättade Vilohem och Pensionat,

beläget i övre Fryksdalen i Värmland öppnas 1:sta okt. d. ä. Hårligt läge vid skog och sjö. Vackra promenader. Stor trädgård sluttande mot den vackra Fryksjön. Sällskapsrum med piano. Järnkälla, massage och behandling med violetta strålar. Utmärkt för reumatism, ischias och sömnlöshet m. m. Gott bord, goda bäddar, billiga priser. Gäster emottagas för såväl längre som kortare tid året om. Förfrågningar besvaras före 1:sta okt. under adr. Matfors, efter 1:sta okt. Bada Vilohem, Badabruk. Elisabeth Sundrau, ex. sjuksköterska.

Gihls Sjuksköterskebyrå,

Drottningholmsvägen 6, Stockholm, ansk. exam. sjuksköterskor, anspråkslösa vårdarinnor och sjukhusbitr. samt utyhr sjukv.-artiklar. Brev besvaras mot dubbelt porto. R. T. 33975. A. T. Kh. 5350.

Som husmoders hjälp

önskar 20 års flicka plats till herrgård eller dyl. där tillfälle ges att få deltaga i husliga göromål (ej grovsysslor). Skolunderbyggnad: 8 kl. läroverk, mycket musikalisk, särskilt gott handlag med barn. Vid lön fastes mindre avseende, däremot sättes stort värde på en lärörlik plats och ett gott bemötande. Närmare upplysningar

Stockholms Uthyrningsbyrå, Stureplan 6, avd. 9, Stockholm.

I stort hushåll

på lantgård eller herrgård önskar flicka i 30 års åldern, mot avgift eller fritt vivre, få lära alla inomhushömsl: konservering, bakning o. d. Vill deltaga i alla sysslor. Eget rum önskvärt. Svar torde sändas till "E. O.", Poste Rest. Henån.

Studentska

undervisningsvan, musikalisk, som vistats ett år utrikes, önskar till hösten plats i familj på landet som guvernant. Svar till "Engelska", Annon-Krantz, Göteborg.

Förlovad flicka

önskar plats i god familj där jungfru finnes, att lära matlagning samt övriga i ett hem förekommande sysslor. Helst i Stockholm eller dess närhet. Villig och intresserad. Svar märkt "Fritt vivre hösten 1922" mottager Halcks Annonbyrå, Sockholm f. v. b.

Undervisningsvan, musikalisk studentska,

önskar plats som guvernant för en eller två elever den 1 sept. Lön enl. överenskommelse. Svar före 15 aug. till "Studentska", Prästgården, Rämmen.

Bildad tyska,

19 år, söker plats från 15 aug. eller 1 sept. i familj eller fin ensam dam som hjälp och sällskap. Talar god svenska. Svar till box 38 eller tel. 83 Fleu.

Förlovad flicka

önskar plats som familjemedlem för att lära sig matlagning. Van vid övriga husliga sysslor. Barnkär. Villig hjälpa till med läxläsning. Kunnig i handarbete, musikalisk och realskolebildad. Tacks. för svar till "21 år", Dag. Nyh. kont., Hornsg. 1, Stockholm.

INACKORDERINGAR

Hushållselever mottagas dels under kursen 1 aug.—1 okt., dels till kursen 1 okt.—20 dec. Prospekt mot porto. Överstinnan A. Hyltén-Cavallius, f. Frick, Sandvik, Smål. Burseryd.

Vilohemmet Lugnet emottager till inackordering äldre personer, som behöva ett gott hem för längre tid. Post och telefon Landvetter 3.

Swedish girl

received as paying guest in refined home in country close to Bath, England. Terms 4 guineas per week. References exchanged.

EDGAR. Dovenald. Bathaston. Bath.

Helinackordering

i Göteborg önskas av ung dam i gott hem helst där ungdom finnes och där tillfälle ges att deltaga i hushållsgöromål. Svar till "Hösten 1922", p. r. Sköfde.

Professor PATRIK HAGLUND
Gymnastik-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025, Stureg. 62, Sthlm S. T. 8301.
För behandling av stöje- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformationer och funktionsrubbingar.

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsg. 60, STOCKHOLM
Behandling av
reumatiska åkommor.

Göteborgs Enskilda Handels-Gymnasium

Östra Hamngatan 45. Tel. 96 80.
Framstående lärarekrafter.
Individuell undervisning.
Begränsat elevantal.
Begär prospekt och årsredogörelse.
Inspektör Föreståndare
Otto Nordenskjöld. Erik Börner.
Professor. Direktör.

Gymnastikdirektörsexamen
avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 15 sept.
Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

Malmö Zander-Institut

Mångsidigaste utbildningsanstalt inom landet. Enda anstalt försedd med apparater för grundlig undervisning i de fysikaliska behandlingsmetoderna. Fullständig utbildning i Massage, Sjukgymnastik, elektricitet, Ljusbehandling, Värmebehandling, Badbehandling m. m. Nästa kurs börjar i sept., racker ca 7 månader och kostar 700 kr. Kompletteringskurs för sjukgymnaster! Specialkurs för med. stud. Ytterst begränsat elevantal. Billig inackordering anskaffas. Begär prospekt!

Ishais,

reumatiska och nervsmärtor, skönhetsvård behandl. effektivt.
REUMINSTITUTET,
Mästersamuelsg. 18, II, hiss. Sthlm.
Allm. Norr 20993. Mot.: 11—3.

Fräkencreme

ICA Borttager fräknar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6:50 + porto. Försändes diskret. Franska Parfymmagasinet, Hovleverantör, Drottninggatan 21, Sthlm.
Mot grått hår och mjäll.
Härmed meddelas att det utmärkte och så mycket efterfrågade härvatnet mot grått hår som förhindrar hårfall och fullständigt borttager mjäll och som i över 40 års tid förts i Fanny Gelin's Parfymmagasin, Malm-torgsgatan 5, Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken. Riks och Sthlmstel. Norrviken 214. Pris 6:— kr. + porto.

Praktiska,
hygieniska, impregnerade damunderkläder av olika modeller för dag- o. nattbruk samt Dambindor, även i små reseförpackningar, i parti o. minut billigast från

Carl Stangenberg,
Hötorget 10, Stockholm.
A. T. 28690. R. T. 7762.

Bogstens Hushållskurs

1 Sept.—1 Dec.
Prosp. mot porto.
Fru Ida Palmgren, Bettina.

Margareta Vilo- och Rekreativshem

öppnas d. 1:sta sept. å det gamla herresätet Steninge, 5 kilom. från Märsta station på Sthlm—Uppsala-banan. Läget naturskönt vid Mälarenstrand med badhus och brygga. Skogsluft. Hårlig park med vidsträckt promenader, Tennisplan. Pris för hel inackordering kr. 10 om dagen för enskilt — samt kr. 7:50 för delat rum, med rabatt för längre vistelse. Närmare upplysningar genom Fru Hanna Lindmark, adr.: Steninge, Märsta.

God framtid

såsom kompanjon i textil- & handarbetskola i en av Sveriges största städer erbjuds härmed bildad dam, som kan undervisa i ovanstående ämnen och vill insätta i affären ett kapital av ca 8,000 kr. Reflekterande härå hänvände sig till

Stockholms Uthyrningsbyrå,
Stureplan 6, Stockholm.

S:ta Birgittaskolan
Rikstel. 141 08. Regeringsgatan 19—21, Stockholm, Grundad 1910. Norr 51 90.

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt praktiskt handarbete.

Undervisning i klädsöm, linnesöm, barnkläder, allt slags konstbroderi och spetsar, monteringer etc. Anmälan till höstterminen som börjar 1 Sept. mottages dagl. 10—5. Lägre avgifter för affärsanställda i aftonkurserna. 6 friplatser varav 3 disponeras av Sv. Adelsförbundet. Originalmodeller till elevernas disposition. Slutna sällskap lägre avgifter enl. överenskommelse.
EMMY FICK, f. Kylinder.

Systrarna E. Nilssons Sömnadsskola

(flyttat från Rådmansg. 8 till Jungfrug. 5, Sthlm).

Kurserna i Kläd- och Linnesömnad börja åter den 1 sept.
Allm. tel. Ö. 3017. Prospekt på begäran.

Margareta Husmodersskola

öppnas d. 1:sta sept. å det gamla herresätet Steninge, 5 kilom. från Märsta station på Sthlm—Uppsala-banan. Läget naturskönt vid Mälarenstrand med badhus och brygga. Kurstiden 3 månader. Pris kr. 175 i månaden. Skogsluft. Hårlig park. Tennisplan. Närmare upplysningar genom
Fru HANNA LINDMARK,
Adr.: Steninge, Märsta.

Herrsätra Skola, helpension,

8 kl. flickskola, helpension, förlagd till Carlberga villagendom, Södertälje.
Anna Sundin. Riks Södertälje 532.
Skolan står under K. Skolöverstyrelsens inspektion.

Nobynäs Hushållsskola.

Hösttermin från den 20 aug.—20 dec. 1922.
Bildade flickor mottagas å Nobynäs Herrgård, bel. på småländska höglandet i hårlig trakt. Hushålls- och slöjundervisning. Exam. lärarinnor. Gott hem. Prospekt på begäran.
Föreståndarinnan: FRU E. VON KOTHEN,
Nobynäs, FRINNARYD.

Elsa Philips Husmodersskola, Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A),

börjar sin 29:de kurs för bildade unga flickor den 15 sept. 1922. Undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering och inläggningar av bär, frukt, grönsaker och kött; vegetarisk matlagning, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushålls ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi. Adress till 28 aug. Nyåker, Leksboda, sedan Stockholm.
Prospekt, ref. och närmare upplysningar på begäran.
ELSA PHILIP, Stockholm.

Skogsbo Hushållsskola, Leksand,

börjar den 20 sept. 1922 sitt 19:de arbetsår för 8 unga flickor som slutat skolan. Kursen omfattar enklare och finare matlagning även vegetarisk, linne- och klädsömnad, vävning samt födoämneslära, bokhålleri och främmande språk. Närmare upplysningar och referenser lämnas av
GERTRUD WALIN
Sommaradress Lindåker, Leksboda.
SIGNE PHILIP.

Strengnäs Husmodersskola

Husmoderskurs 31 aug.—15 dec. Grundlig undervisning. Gott hem. Ex. lärarinnor. Nedsatta avgifter. Prosp. och ref. gen. fru M. Braune, Strängnäs.

OBS! Hösterums Husmodersskola OBS! adr.: Söderköping

Uppsala Läns Hemslöjdsförenings Vävskola Uppsala.
Emottager elever från 15 Sept. till 15 Dec. Praktisk och teoretisk undervisning. Begär prospekt.

Furuhems Husmodersskolas

kurser på 3—6 mån. börja den 21 Sept. Grundlig undervisning i: Matlagning, Bakning, Konservering, Slakt, Dukning, Vävning, Konstsöm, Linnesöm, Knyppning, Läderplastik m. m. Gott hemliv.
Hårligt läge vid västkusten.
Prosp. m. porto. Tel. 109 Båstad.
Postadress: Malen.

Salbacka Läroverk

(realskola efter internatsystem).
Skolan, som står under K. Skolöverstyrelsens överinseende, har gjort till sin uppgift att meddela undervisning efter statens kursplan och därjämte bidra till danande av fysisk och moralisk kultur hos sina elever. Hårligt läge i Sörmländsk landsbygd med rika tillfällen till friluftsliv. Till läsåret 1922—23 (22:dra arbetsåret), som börjar den 1 sept., sänkta avgifter. Prospekt under adress Stjärnhov eller per Rt. Stjärnhov 17. (I Sthlm i Wennergrens Bokhandel, Drottninggatan 63).
Jean Berglund, rektor.

Flickpension i England.

Välkänt högre flickläroverk (boarding-school) mottager några få svenska flickor. Höstterminen börjar 21 sept. Upplysningar lämnar Läroverksadjunkt Bernhard Jansson, Linköping. Tel. 1376.

E. Hults Flickpension, Uppsala,

emottager elever den 15:de Sept. på tre månader. Husmoderskursen omfattar enklare och finare Matlagning, Bakning, Kläd- och Linnesömnad, Handarbeten, Konstslöjd samt Målning på porslin och siden. Som valfria ämnen ingå Sång, Musik, Språk, Samaritkurs, Konst- och Litteraturhistoria. Prospekt mot porto. Adr.: Villa Hult, Uppsala.

PIX-pojken på äventyr.

Ja, faderväll, du kära hembygdsstrand.
En tröst, att PIX man får i alla land.

Askar 50 öre, påsar 25 öre.

Där Cloetta-
cacaon odlas

I DET SOLDRUCKNA SYDAMERIKA,
i Equadors och Venezuelas jämna tropik-
hetta, ligger världens främsta cacao-distrikt.
Tungt och hårt är arbetet i den fuktvarma luf-
ten, men det ömtåliga cacao-trädet frodas och
utvecklas som ingenstädes, och frukten är ojäm-
förlig. Där hämtar vår fabrik råvaran till sin
förelämliga Cloetta Guldcacao.

Cloetta

Nordens äldsta men modernaste
tillverkning. Finnes överallt.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Arvika: <i>Arvika Nyheter.</i>	Luleå: <i>Norrbottnens-Kuriren.</i>
Avesta: <i>Avesta-Posten.</i>	Lysekil: <i>Lysekils-Posten.</i>
Borlänge: <i>Borlänge Tidning.</i>	Malmö: <i>Skånska Aftonbladet.</i>
Borås: <i>Borås Tidning.</i>	Mariestad: <i>Tidning för Skaraborgs län</i>
Engelholm: <i>Engelholms Tidning.</i>	Mora: <i>Mora Tidning.</i>
Eskilstuna: <i>Eskilstuna-Kuriren.</i>	Norrköping: <i>Norrköpings Tidningar.</i>
Falun: <i>Falu-Kuriren.</i>	Nyköping: <i>Södermanlands Nyheter.</i>
Gävle: <i>Gefle-Posten.</i>	Nässjö: <i>Nässjö-Tidningen.</i>
Halmstad: <i>Hallandsposten.</i>	Skövde: <i>Skaraborgs Läns Annonsblad</i>
Hedemora: <i>Södra Dalarnes Tidning.</i>	Sollefteå: <i>Sollefteå-Bladet.</i>
Hudiksvall: <i>Hudiksvalls-Tidningen.</i>	Sundsvall: <i>Sundsvalls-Posten.</i>
Hälsingborg: <i>Helsingborgs Dagblad.</i>	Säter: <i>Säters Tidning.</i>
Härnösand: <i>Härnösands-Posten.</i>	Söderhamn: <i>Söderhamns Tidning.</i>
Höganäs: <i>Höganäs Tidning.</i>	Trelleborg: <i>Trelleborgs Allehanda.</i>
Hörby: <i>Hörby Dagblad.</i>	Uddevalla: <i>Bohusläningen.</i>
Jönköping: <i>Smålands Allehanda.</i>	Umeå: <i>Västerbottnens-Kuriren.</i>
Kalmar: <i>Barometern.</i>	Upsala: <i>Tidningen Upsala.</i>
Karlskrona: <i>Karlskrona-Tidningen.</i>	Visby: <i>Gotlänningen.</i>
Karlstad: <i>Värmlands Läns Tidning.</i>	Västervik: <i>Västerviks-Tidningen.</i>
Katrineholm: <i>Katrineholms-Kuriren.</i>	Växjö: <i>Nya Växjöbladet.</i>
Landskrona: <i>Landskrona-Posten.</i>	Örebro: <i>Örebro Dagblad.</i>
Linköping: <i>Östgöten.</i>	Örnsköldsvik: <i>Örnsköldsviks-Posten.</i>
Ludvika: <i>Ludvika Tidning.</i>	Östersund: <i>Jämtlands-Posten.</i>

Gyllenhammars

HAFRE
MUST

äter
jag

